

10.02.2023

Effektmålinger av Innovasjon Norges innsats for næringslivet

Rapport 6-2023

Rapport nr. 6-2023 fra Samfunnsøkonomisk analyse AS

ISBN-nummer: 978-82-8395-175-2
Oppdragsgiver: Innovasjon Norge
Forsidefoto: iStock
Tilgjengelighet: Offentlig
Dato for ferdigstilling: 10. februar 2023
Forfattere: Marthe Norberg-Schulz og
Vegard Salte Flatval

Samfunnsøkonomisk analyse AS

Borggata 2B
N-0650 Oslo

Org.nr.: 911 737 752
post@samfunnsokonomisk-analyse.no

Forord

Innovasjon Norge er statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet. Innovasjon Norges hovedmål er å utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling, og utløse regionenes næringsmessige muligheter. Innovasjon Norge forvalter virkemidler innenfor finansiering, kompetanse, profilering, nettverk og rådgivning.

Innovasjon Norges mål- og resultatstyringssystem, herunder styringsindikatorer, ble vedtatt av Innovasjon Norges eiere i mars 2013 og operasjonalisert av Statistisk sentralbyrå (SSB) i 2014-2015. Samfunnsøkonomisk analyse AS (SØA) overtok oppdraget etter SSB i 2018, og har siden da vært ansvarlig for de årlige effektanalysene og produksjonen av statistikk som inngår i Innovasjon Norges årlige rapportering til eierne.

Dette arbeidet hadde ikke vært mulig uten uvurderlig bistand fra Pål Aslak Hungnes, Kristian Bysheim, Diana Medel Carrero, Knut Senneseth, Øystein Sjølie og Espen Warland. Vi ønsker også å takke Erik Fjærli og Diana Iancu for kunnskapsdelingen og deres tålmodighet i overføringen av oppdraget til oss.

Denne rapporten har en noe forenklet metodebeskrivelse sammenliknet med SSBs dokumentasjon av deres arbeid. Leseren henvises derfor til sistnevnte for en detaljert beskrivelse av modellenes forutsetninger mv.¹

Vi er ansvarlige for eventuelle feil eller mangler i denne rapporten.

Oslo, 10. februar 2023

Marthe Norberg-Schulz
Prosjektleder
Samfunnsøkonomisk analyse AS

¹ <https://www.ssb.no/en/virksomheter-foretak-og-regnskap/artikler-og-publikasjoner/attachment/237374?ts=14f4b02a260>

Sammendrag

Innovasjon Norge skal være statens og fylkeskommunens virkemiddel for å realisere verdiskapende virksomhet i hele landet. Innovasjon Norge spiller en viktig rolle i omstillingen av norsk økonomi. Selskapet skal øke samlet verdiskaping gjennom flere gode gründere, bidra til at Norge får flere vekstkraftige virksomheter og flere innovative næringsmiljøer. Innovasjon Norge skal prioritere aktiviteter som gir størst mulig effekt på verdiskapingen i næringslivet. Selskapet skal rapportere på effekter av egen virksomhet gjennom resultater fra mål- og resultatstyringssystemet (MRS), herunder effektmålinger, kundeeffektundersøkelser og evalueringer.

Nåværende mål- og resultatstyringssystem, herunder styringsindikatorer, ble vedtatt av Innovasjon Norges eiere i mars 2013. Statistisk sentralbyrå bistod i perioden 2014-2018 med operasjonalisering av og måling på styringsindikatorerne. Samfunnsøkonomisk analyse AS (SØA) overtok oppdraget etter SSB i 2018.

Metoden benyttet i effektmålingene går ut på å sammenlikne utviklingen i utvalgte indikatorer for Innovasjon Norges kunder med en gruppe av liknende virksomheter, som ikke har mottatt støtte. Effektene er målt som forskjeller i gjennomsnittlig årlig vekst i den første treårsperioden etter støtte fra Innovasjon Norge (årlig mervekst i forhold til kontrollgruppen). Den siste effektmålingen er gjort på regnskapstall for perioden 2003-2021.

Effektmålingene av Innovasjon Norges innsats bekrefter at Innovasjon Norge bidrar til mervekst for sine kunder. Estimaten har vært positive og signifikante gjennom hele vår oppdragsperiode. Selv om punktestimatene (verdien) har endret seg noe fra år til år, kan vi ikke si at det har vært statistisk signifikante endringer.

Det er særlig støtten til gründere under innovasjonsoppdraget som ser ut til å ha betydelig effekt. Dette drar opp den samlede effekten for hele porteføljen. Fjernes innovasjonsoppdraget faller de estimerte effektene for gründere for porteføljen samlet. Høyere estimerte effekter for gründere, sammenliknet med mer etablerte bedrifter, gjelder i hovedsak alle hovedoppdragene.

Forskjellene mellom gründere og etablerte virksomheter er imidlertid noe mindre for bankoppdraget. Sammenliknet med de øvrige oppdragene gis støtte under bankoppdraget i større grad til etablerte virksomheter. Videre omfatter bankoppdraget kun lavrisikolån, mens risikolån ligger under innovasjonsoppdraget. Lavere estimater for bankoppdraget er derfor forventet.

Våre funn tyder på at det i all hovedsak er de første tre årene etter mottatt støtte at Innovasjon Norges kunder opplever statistisk og økonomisk signifikant mervekst. Videre finner vi at de estimerte effektene er større i perioden 2014-2021, som omfatter Innovasjon Norges særlige satsing på gründere.

Når vi sammenlikner nyetablerte foretak i perioden 2014-2020 med støtte fra Innovasjon Norge, med nyetablerte foretak i kontrollgruppen, finner vi at andelen av Innovasjon Norges kunder som er aktive fem år etter etablering er høyere enn i kontrollgruppen for alle kohorter i perioden, foruten gruppen av foretak etablert i 2020.

Tabell 1 Estimert gjennomsnittlig mervekst for Innovasjon Norges kunder de første tre årene etter mottatt støtte (i prosentpoeng)¹ etter oppdrag og delmål²

Effektindikator	Delmål	Oppdrag				
		(B) Bank	(D) Distrikt	(I) Innovasjon	(L) Landbruk	Alle
Salgsinntekter	Gründer	10,2 ***	10,6 ***	24,9 ***	14,6 ***	17,1 ***
	Etbl. foretak	8,2 ***	6,2 ***	7,6 ***	5,1 ***	6,7 ***
	Alle	6,6 ***	6,9 ***	15,6 ***	9,0 ***	10,3 ***
Verdiskaping	Gründer	9,4 ***	15,7 ***	22,1 ***	13,5 ***	17,4 ***
	Etbl. foretak	7,8 ***	4,5 ***	5,2 ***	4,6 ***	5,3 ***
	Alle	8,3 ***	7,0 ***	11,2 ***	7,6 ***	8,6 ***
Produktivitet	Gründer	4,6 **	8,3 ***	14,2 ***	6,7 ***	10,2 ***
	Etbl. foretak	3,1 ***	1,7 ***	1,6 **	1,2	2,0 ***
	Alle	3,9 ***	2,5 ***	5,6 ***	3,0 ***	3,6 ***
Antall årsverk	Gründer	4,9 ***	5,3 ***	9,2 ***	4,0 ***	6,9 ***
	Etbl. foretak	3,6 ***	2,2 ***	2,7 ***	3,2 ***	2,6 ***
	Alle	4,4 ***	3,2 ***	5,5 ***	3,1 ***	4,2 ***
Kapitalrentabilitet ³	Gründer	0,6 **	0,6 ***	0,2	0,9 ***	0,5 ***
	Etbl. foretak	-0,1	0,1	0,3	0,1	0,1
	Alle	0,0	0,1	0,3	0,4 **	0,2 **

1) Gjennomsnittlig årlig forskjell i vekst i den enkelte effektindikator mellom Innovasjon Norges kunder og kontrollgruppen.

2) Gründerne er kunder som var yngre enn 4 år da støtten ble mottatt. De øvrige er etablerte foretak.

3) Øverste og nederste 10 prosent i vekst i kapitalrentabilitet er fjernet før effektestimeringene.

*** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,1

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

Innhold

Forord	III
Sammendrag	IV
1 Om oppdraget	7
1.1 Effektmåling av Innovasjon Norges innsats	7
1.1.1 Mål- og resultatstyringsindikatorer	7
1.1.2 Virkemiddelporteføljen	8
1.2 Utvikling av mål- og resultatstyringssystemet	10
1.3 Leseveiledning	10
2 Data	11
2.1 Analyseutvalg	11
2.2 Virkemiddeldata	12
2.2.1 Oppdrag	12
2.2.2 Virkemidler	14
2.3 Foretaksdata	15
2.3.1 Salgsinntekter	15
2.3.2 Verdiskaping	17
2.3.3 Produktivitet	19
2.3.4 Sysselsetting	20
2.3.5 Profitabilitet	20
3 Metode	22
3.1 Valg av kontrollgruppe	22
3.2 Estimering av effekter	24
3.3 Analyser av overlevelse	25
4 Resultater	26
4.1 Hovedleveranse	26
4.1.1 Effekter per oppdrag	26
4.1.2 Effekter for utvalgte virkemidler	27
4.1.3 Effekter fordelt på næring	27
4.1.4 Effekter fordelt på fylke	30
4.1.5 Effekter av klyngedeltakelse	30
4.1.6 Overlevelse	30
4.2 Sensitivitetsanalyser	32
4.2.1 Utvidelse av effektperiode	33
4.2.2 Ulike tidsperioder etter støtte	33
4.2.3 Ulike analyseperioder	35
4.2.4 Smalere kontrollgruppe	35
5 Referanser	37
Vedlegg 1 Kategorisering av virkemidler	38
Vedlegg 2 Tabeller	46

1 Om oppdraget

Samfunnsøkonomisk analyse AS (SØA) har i perioden 2018-2022 gjennomført årlige effektmålinger av Innovasjon Norges støtte til norsk næringsliv. Resultatene inngår i Innovasjon Norges årlige rapportering til eierne. Denne rapporten oppsummerer vårt arbeid.

1.1 Effektmåling av Innovasjon Norges innsats

Innovasjon Norge skal være statens og fylkeskommunens virkemiddel for å realisere verdiskapende virksomhet i hele landet, gjennom å bidra til flere gode gründere, flere vekstkraftige virksomheter og flere innovative næringsmiljøer. Innovasjon Norge skal prioritere aktiviteter som gir størst mulig effekt på verdiskapingen i næringslivet. Selskapet skal rapportere på effekter av egen virksomhet gjennom resultater fra årlige effektmålinger, kundeeffektundersøkelser og evalueringer.

1.1.1 Mål- og resultatstyringsindikatorer

Nåværende mål- og resultatstyringssystem, herunder styringsindikatorer, ble vedtatt av Innovasjon Norges eiere i mars 2013. Bruk av styringsindikatorer står sentralt i mål- og resultatstyringen. Indikatorerne beskriver hvilke resultater det må innhentes informasjon om til bruk i styringen og gjør det mulig å

måle eller beskrive i hvilken grad overordnede mål nås (Nærings- og handelsdepartementet, 2013).

Den største utfordringen i resultat- og effektmålinger av samfunnsrettede tiltak, er å skille effektene av tiltaket fra effektene av de utallige faktorene som kan tenkes å ha betydning for utviklingen i relevante måleindikatorer. Videre er det krevende i seg selv å utvikle relevante og gode indikatorer for samfunns-effekten (hovedmålet).

Bruk av delmål gjør det imidlertid mulig å lage separate indikatorer. Når delmålene i liten grad er overlappende, vil positiv bevegelse mot måloppnåelse på ett eller flere av delmålene bidra til en positiv bevegelse mot hovedmålet, så lenge ingen av delmålene viser negativ utvikling. Relevante og gode indikatorer for oppnåelse av delmålene vil slik gi informasjon om oppnåelse også av hovedmålet.

Det skilles mellom effektindikatorer, resultatindikatorer og støttende analyser (jf. tabell 1.1). Effektindikatorerne sikter til virkninger på et overordnet nivå, mens resultatindikatorer er direkte virkninger på enkeltaktørers adferd. Indikatorer under støttende analyser brukes ikke direkte for å vurdere måloppnåelse, men gir utfyllende informasjon om resultater

Tabell 1.1 Innovasjon Norges mål- og resultatstyringsindikatorer

	Delmål 1 Flere gode gründere	Delmål 2 Flere vekstkraftige bedrifter	Delmål 3 Flere innovative næringsmiljøer
Effektindikatorer	<ul style="list-style-type: none">▪ Omsetningsvekst▪ Produktivitetsvekst▪ Verdiskapingsvekst▪ Overlevelsesrate	<ul style="list-style-type: none">▪ Omsetningsvekst▪ Produktivitetsvekst▪ Verdiskapingsvekst	<ul style="list-style-type: none">▪ Omsetningsvekst▪ Produktivitetsvekst▪ Verdiskapingsvekst
Resultatindikatorer	<ul style="list-style-type: none">▪ Utvikling i utløsningsgrad▪ Utvikling i Innovasjon Norges bidrag til kompetanse▪ Innovasjonshøyde i prosjektene▪ Risikovurdering i prosjektene	<ul style="list-style-type: none">▪ Utvikling i utløsningsgrad▪ Utvikling i Innovasjon Norges bidrag til kompetanse▪ Innovasjonshøyde i prosjektene▪ Driftsrisiko i bedriftene	<ul style="list-style-type: none">▪ Samarbeid innad i næringsmiljøet og med eksterne kunnskapsmiljøer▪ Mobilisere deltakere i næringsmiljøer
Støttende analyser	<ul style="list-style-type: none">▪ Vekst i sysselsetting▪ Vekst i lønnsomhet▪ Eventuelle dyptgående analyser	<ul style="list-style-type: none">▪ Vekst i sysselsetting▪ Vekst i lønnsomhet▪ Eventuelle dyptgående analyser	<ul style="list-style-type: none">▪ Vekst i sysselsetting▪ Vekst i lønnsomhet▪ Eventuelle dyptgående analyser

Kilde: Innovasjon Norge

og effekter på utvalgte områder der det er ønskelig med eller behov for mer kunnskap.

Relevante indikatorer er indikatorer hvor endring i stor grad samvarierer med endring i måloppnåelse. Normalt er det lettere å etablere indikatorer med høy grad av samvariasjon med et delmål enn med et hovedmål, fordi målformuleringen er mer avgrenset. Gode indikatorer er i tillegg basert på identifiserbare og uavhengige data.

Innovasjon Norges tre delmål har tre felles effektindikatorer: omsetningsvekst, produktivitsvekst og verdiskapingsvekst. Delmål 1 Flere gode gründere måles i tillegg på indikatoren overlevelsesrate. Vekst i sysselsetting og vekst i lønnsomhet er faste indikatorer under støttende analyser (jf. tabell 1.1).

1.1.2 Virkemiddelporteføljen

Innovasjon Norge mottar bevilgninger og oppdrag formulert i oppdragsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Utenriksdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Kulturdepartementet, Samferdselsdepartementet, fylkeskommunene, fylkesmennene og andre offentlige aktører. Med utgangspunkt i statsbudsjettet gir oppdragsbrevene en samlet oversikt over oppdragsgivernes forventninger og krav til Innovasjon Norge som virksomhet. Brevene gir videre oversikt over Innovasjon Norges bevilgningsrammer og føringer knyttet til satsinger, programmer og tjenester (Innovasjon Norge 2021).

Høyere omsetningsvekst

Vellykkede gründere (virksomheter yngre enn tre år) og vellykkede etablerte virksomheter vokser. Innovasjon Norge kan påvirke veksttakten til enkeltbedrifter ved å kompensere for ulike typer markedssvikt. En indikasjon på at Innovasjon Norge lykkes med å bidra til målsettingen om flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter er at Innovasjon Norges kunder vokser mer enn sammenliknbare foretak som ikke er kunder.

Vekst i verdiskaping

Omsetningsvekst kan skyldes endringer i bruk av vareinnsats og priser på denne. Merverdien som skapes i en bedrift kalles gjerne bearbeidingsverdien. Den enkleste definisjonen er salgsinntekter minus vareinnsats. Verdiskaping i MRS systemet beregnes med utgangspunkt i anvendelsen av verdiskapingen i form av avkastning av kapital og arbeidsinnsats. Verdiskapingen er litt mer forsiktig definert som driftsresultat før renter, skatt, avskrivninger og opp-/nedskrivninger (EBITDA) + lønn.

Økt produktivitet

Den samfunnsøkonomiske begrunnelsen for å stimulere vekst i verdiskaping er primært koblet til virksomhetens evne til å skape merverdi per enhet innsatsfaktor (arbeidskraft eller kapital), det vil si om virksomhetene blir mer produktive. Mer produktive bedrifter legger grunnlaget for økt velferd. En indikasjon på om Innovasjon Norge lykkes med å bidra til flere vekstkraftige bedrifter er at Innovasjon Norges kunder oppnår høyere produktivitet enn sammenliknbare bedrifter.

Overlevelsesrate

Gode gründere overlever. En indikasjon på at Innovasjon Norge lykkes med målsetting om å bidra til flere gode gründere er at nyetablerte bedrifter som er kunder hos innovasjon Norge overlever i større grad enn sammenliknbare bedrifter som ikke er kunder. Forskjellen måles fem år etter at bedriften benyttet Innovasjon Norges tjenester.

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

Innovasjon Norges virkemiddelportefølje består av finansieringstjenester (tilskudd, lån og garantier), kompetanse- og rådgivningstjenester, profilering og nettverk. Det har vært operert med flere aggregerte nivåer for typer av virkemidler, eksempelvis ordning, program, tjeneste, og tjenestetype. Et program kan inneholde flere ordninger og tjenestetyper, men det er også tjenester i Innovasjon Norge som ikke hører innunder et program. Innovasjon Norge benytter imidlertid begrepet virkemiddelkode for å samle prosjekter med et gitt formål, og som har bevilgning fra en bestemt budsjettpost på statsbudsjettet.²

Det er hverken overkommelig eller hensiktsmessig å estimere effekter for alle virkemidlene i Innovasjon Norges portefølje. De årlige målingene estimerer derfor effekten av Innovasjon Norges samlede bidrag, for fem såkalte oppdrag og utvalgte virkemidler med et visst omfang og kontinuitet over flere år.

Oppdragene samler virkemidler med samme innretning og/eller samme formål. De fem oppdragene er:

Bankoppdraget

Bankoppdraget (B) samler alle lavrisikolån (se liste over virkemidler i vedlegg 1). Formålet med lavrisikolån er å bidra til å oppfylle delmålene om flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter. Lavrisikolån innvilges bedrifter med behov for finansiering av et langsiktig kapitalbehov knyttet til anleggsmidler. Lånene gis med konkurransedyktige betingelser, og er dels et konkurrerende tilbud til kommersielle banklån. Tilsagn om store lavrisikolån er som hovedregel basert på en deling av lån og sikkerheter mellom Innovasjon Norge og en kommersiell bank (Innovasjon Norge 2021, 165). Lavrisiko-

lånene kan grupperes i lån til fiskeflåten, lån til industri og tjenesteyting, samt landbrukslån.

Bankoppdraget er selvfinansierende og er gitt av over Nærings- og fiskeridepartementets (NFD) budsjett, med en øvre årlig ramme for utlån.

Distriktsoppdraget

Distriktsoppdraget (D) omfatter distriktsrettede tilskuddsordninger og distriktsrettede risikolån (se liste over virkemidler i vedlegg 1). De regional- og distriktpolitiske virkemidlene inngår som viktige verktøy i realiseringen av fylkeskommunenes regionale innovasjons- og utviklingsstrategier. Virkemidlene sortert under distriktsoppdraget skal i korte trekk bidra til vekst i verdiskaping, sysselsetting og nyskaping i de enkelte regionene. Særskilte distriktpolitiske virkemidler skal bidra til å utløse ny aktivitet i næringslivet i distriktsområdene som ikke ivaretas gjennom nasjonale virkemidler (Innovasjon Norge 2021, 169).

Distriktsoppdraget finansieres over Kommunal- og distriktsdepartementet budsjett (KDD), både direkte og via fylkeskommunene.

Innovasjonsoppdraget

Innovasjonsoppdraget (I) omfatter landsdekkende tilskuddsordninger, innovasjonslån (tidl. risikolån) og garantier. Alle ordningene har til formål å bidra til å oppfylle delmålene om flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter. Eksempler på virkemidler er landsdekkende etablerertilskudd (kommersialiseringstilskudd), tilskudd til miljøteknologi og tilskudd til innovasjonskontrakter (tidl. IFU/OFU).³ Innovasjonslån benyttes primært i tidligfase og kommersialiseringsfase. Garantier for driftskreditt gis til

² Budsjettpostene angir også bevilgende departement.

³ Se Innovasjon Norges oppdragsgiverrapport eller hjemmesider for nærmere beskrivelse av de enkelte ordningene.

små og mellomstore bedrifter som har problemer med finansiering i bank på grunn av manglende pantesikkerhet (Innovasjon Norge 2021, 76).

Dette stilles strengere krav til innovasjonshøyde for prosjekter som søker støtte fra Innovasjonsoppdraget, sammenliknet med de øvrige oppdragene.

Innovasjonsoppdraget finansieres over NFDs budsjett.

Landbruksoppdraget

Landbruksoppdraget (L) omfatter tjenester som skal stimulere til modernisering og effektivisering i det tradisjonelle landbruket, øke sysselsetting, vekst og innovasjon i andre landbruksbaserte næringer, og øke verdiskapingen i biobaserte næringer. Oppdraget skal bidra til de overordnede målene for landbruks- og matpolitikken; matsikkerhet og beredskap, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser (Innovasjon Norge 2021, 194).

Landbruksoppdraget finansieres over Landbruks- og matdepartementets (LMD) budsjett.

Klyngeoppdraget

Klyngeoppdraget (K) er ensbetydende med klyngeprogrammet Norwegian Innovation Clusters. Klyngeprogrammet skal bidra til verdiskaping i norsk næringsliv gjennom å utløse, forsterke og gjennomføre samarbeidsbasert utvikling. Program-

met støtter etablering og utvikling av klynger gjennom finansiering, kompetanse, rådgivning, profilering og nettverk. Målet er å utvikle gode, effektive klynger, som bistår medlemsbedrifter og næringsliv gjennom samarbeidsbaserte utviklingsaktiviteter (Innovasjon Norge 2021, 98).

Klyngeprogrammet er et samarbeid mellom Innovasjon Norge, Siva og Norges forskningsråd. Programmet finansieres over NFDs og KDDs budsjetter.

1.2 Utvikling av mål- og resultatstyringssystemet

Ovennevnte effektmåling av Innovasjon Norges innsats har vært hovedleveransen i de årlige avropene. I tillegg til hovedleveransen har vi innenfor de årlige rammene gjennomført dypdykk i deler av porteføljen, herunder enkle analyser etter ønske fra oppdragsgiver, samt utforsket endringer i utvalget, måleperioden og kontrollgruppen (sensitivitetsanalyser). Sensitivitetsanalysene er omtalt nærmere i kapittel 4.2.

1.3 Leseveiledning

Kapittel 2 presenterer datagrunnlaget for de årlige effektmålingene, herunder utvalgte deskriptive statistikker. Kapittel 3 presenterer den metodiske tilnærmingen for valg av kontrollgruppe og effektestimering. Kapittel 4 presenterer resultatene fra hovedleveransen og tilhørende sensitivitetsanalyser.

2 Data

I dette kapittelet presenterer vi analyseutvalget og datagrunnlaget for de årlige effektmålingene, herunder deskriptive statistikker for virksomhetene i utvalget av Innovasjon Norges kunder og kontrollgruppen. Valg av kontrollgruppe beskrives nærmere i kapittel 3.1.

2.1 Analyseutvalg

Populasjonen er avgrenset til aksje- (AS) og allmennaksjeselskaper (ASA) registrert i Foretaksregisteret⁴. Innovasjon Norges kunder er avgrenset til foretak med støtte fra ett eller flere av oppdragene omtalt over (se kapittel 1.1.2) i perioden 2003-2021.

Tabell 2.1 viser utviklingen i antall kunder inkludert i analysen, referansepopulasjonen (aksjeselskaper uten støtte fra virkemiddelapparatet) og kontrollgruppen.⁵ Merk at antall kunder hvert år angir foretak som på ett eller flere tidspunkter i analyseperioden har mottatt støtte fra Innovasjon Norge, og ikke antall støttemottakere hvert år.

Innovasjon Norges kunder utgjør mellom fire og fem prosent av den samlede populasjonen (summen av kunder og referansepopulasjonen) hvert år, med en svak nedgang de siste tre årene. Andelen av Innovasjon Norges kunder som finner minst én match i referansepopulasjonen, og dermed inkluderes i ef-

Tabell 2.1 Antall foretak inkludert i analysen

	Før matching			Etter matching		
	IN-kunder	Ref.pop.	INs % av pop.	IN-kunder	Kontrollgruppe	% med match
2003	5 908	125 224	4,5 %	3 790	12 690	64 %
2004	6 561	127 931	4,9 %	4 287	13 845	65 %
2005	7 132	138 250	4,9 %	4 710	15 060	66 %
2006	7 760	156 814	4,7 %	5 219	16 962	67 %
2007	8 300	166 264	4,8 %	5 649	18 264	68 %
2008	8 720	170 969	4,9 %	5 992	19 222	69 %
2009	9 036	172 142	5,0 %	6 241	19 656	69 %
2010	9 316	174 133	5,1 %	6 486	20 020	70 %
2011	9 679	179 050	5,1 %	6 802	20 761	70 %
2012	10 203	192 304	5,0 %	7 256	22 357	71 %
2013	10 755	203 765	5,0 %	7 755	23 953	72 %
2014	11 368	215 089	5,0 %	8 285	25 783	73 %
2015	12 137	226 198	5,1 %	8 959	27 670	74 %
2016	12 841	237 701	5,1 %	9 564	29 502	74 %
2017	13 300	246 398	5,1 %	9 967	30 809	75 %
2018	13 699	258 495	5,0 %	10 328	32 349	75 %
2019	14 013	273 421	4,9 %	10 631	33 602	76 %
2020	14 126	285 024	4,7 %	10 725	33 962	76 %
2021	13 408	297 972	4,3 %	10 015	32 050	75 %

Note: Tabellen viser antall foretak i regnskapsdatabasen hvert år uavhengig av når de mottok støtte fra Innovasjon Norge første gang. Referansepopulasjonen består av aksjeselskaper uten støtte fra virkemiddelapparatet. Hver kunde matches med fem foretak fra referansepopulasjonen (se kapittel 3.1). Kontrollgruppen inkluderer derfor flere foretak.

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

⁴ <https://www.brreg.no/om-oss/registre-vare/om-foretaksregisteret/>

⁵ Se vedlegg 2 for fordeling på oppdrag.

fektmålingene, øker utover i analyseperioden. Den siste femårsperioden finner om lag tre av fire kunder en match i referansepopulasjonen.⁶

2.2 Virkemiddeldata

Årlige bevilgninger fra Innovasjon Norge, herunder støttemottaker, virkemiddel, type bistand (tilskudd, lån eller garanti) mv. hentes fra Innovasjon Norges saksoppfølgingssystem for finansieringsaker (SOPP). Dataene kobles med kategorisering av oppdrag mv. og regnskapsdata (se kapittel 0).

2.2.1 Oppdrag

Tabell 2.2 viser utviklingen i samlede tilskudd og lån fra Innovasjon Norge til foretakene i analyseutvalget (etter matching). Bankoppdraget omfatter bare lån, mens de øvrige oppdragene består av både tilskudd og lån. Merk at hele lånebeløpet er inkludert, uten at hele lånebeløpet utgjør det faktiske støtteelementet.⁷ Myndighetenes ekstraordinære bevilgninger for å motvirke konsekvensene av både finanskrisen (i 2009) og koronapandemien (i 2020), gjør seg særlig gjeldene i samlet beløp tildelt over innovasjonsoppdraget. Under finanskrisen var det i all hovedsak en betydelig økning landsdekkende risikolån (nå innovasjonslån). Under koronapandemien ble det opprettet et eget innovasjonstilskudd, i tillegg til en betydelig økning i landsdekkende innovasjonslån.

I 2015 foreslo regjeringen Solberg en satsing på enkelte landsdekkende virkemidler, gjennom betydelig styrking av Nærings- og fiskeridepartementets budsjett til virkemidler som bl.a. etablerertilskudds- og miljøteknologiordningene i Innovasjon Norge (Prop. 1 S (2014-2015) Nærings- og fiskeridepartementet,

169). Samme år la regjeringen fram gründerplanen *Gode ideer – fremtidens arbeidsplasser*. Av tiltakene i planen som gjaldt Innovasjon Norge, var bl.a. 150 mill. kroner til den landsdekkende etablerertilskuddsordningen (Prop. 1 S (2015-2016) Nærings- og fiskeridepartementet, 184). De nevnte ordningene ligger under innovasjonsoppdraget.

Tabell 2.2 Samlede tilskudd og lån etter oppdrag, 1 000 kroner (løpende priser), 2003-2021

	(B) Bank	(D) Distrikt	(I) Innovasjon	(L) Landbruk
2003	273 795	265 663	130 155	62 070
2004	354 081	289 944	176 590	92 834
2005	467 952	280 508	134 862	77 644
2006	316 459	348 773	192 770	88 111
2007	367 002	341 418	211 771	79 627
2008	554 737	449 305	367 980	97 382
2009	720 250	484 222	923 517	89 224
2010	656 569	429 229	548 984	78 119
2011	698 988	392 316	542 564	76 644
2012	767 635	383 138	451 335	52 013
2013	600 546	423 649	553 521	59 778
2014	561 386	453 921	718 747	64 542
2015	689 756	525 527	1 021 593	75 138
2016	1 039 055	406 568	1 231 953	63 113
2017	1 114 442	605 214	1 317 030	49 221
2018	962 145	455 813	1 358 073	79 039
2019	902 040	403 605	1 266 687	71 463
2020	1 172 645	546 543	4 254 835	107 833
2021	1 484 902	383 029	1 893 000	82 098

Note: Tabellen viser tilskudd og lån gitt til IN-kunder i utvalget etter matching (analyseutvalget). Distriktsrettede og landsdekkende risikolån inngår i hhv. distrikts- og innovasjonsoppdraget. Beløpene i tabellen inkluderer samlet lånebeløp, som er høyere enn den faktiske støtten fra låneordningene.

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

⁶ Matchingen gjøres på bakgrunn av foretakenes kjennetegn første aktive år og ikke per regnskapsår. Antall IN-kunder etter matching viser dermed hvor mange av kundene med en match som er aktive i det enkelte regnskapsår. Matchingen er nærmere beskrevet i kapittel 3.1.

⁷ Lånene utgjør statlig støtte dersom lånerenten er lavere enn tilsvarende markedsrente, og i så fall differansen. Støtten utgjør derfor kun en (liten) andel av selve lånebeløpet.

Gründersatsingen gjenspeiles i en tydelig økning i samlet støtte fra innovasjonsoppdraget til foretakene i analyseutvalget i 2015 og 2016.

Innovasjon Norge hadde også en betydelig økning i nye lavrisikolån til fiskeflåten i 2016, og særlig størrelsen på tilsagn per mottaker, som forklarer økningen i bankoppdraget samme år.

Tabell 2.3 Gjennomsnittlig tilskudd og lån etter oppdrag. 1 000 kroner (løpende priser). 2003-2021

	(B) Bank	(D) Distrikt	(I) Innovasjon	(L) Landbruk
2003	3 911	441	664	609
2004	3 934	439	861	615
2005	4 824	418	838	699
2006	4 335	495	797	855
2007	4 531	521	808	577
2008	5 439	689	1 157	732
2009	6 104	722	1 637	576
2010	7 137	630	1 313	554
2011	6 990	598	1 350	723
2012	8 926	568	1 010	531
2013	6 457	560	1 130	467
2014	6 379	589	1 079	520
2015	6 159	590	930	696
2016	9 277	615	1 045	590
2017	8 573	1 110	1 290	553
2018	10 346	936	1 311	753
2019	7 844	909	1 307	701
2020	11 063	736	2 033	891
2021	15 308	657	2 944	902

Note: Tabellen viser tilskudd og lån gitt til IN-kunder i utvalget etter matching (analyseutvalget). Distriktsrettede og landsdekkende risikolån inngår i hhv. distrikts- og innovasjonsoppdraget. Beløpene i tabellen inkluderer samlet lånebeløp, som er høyere enn den faktiske støtten fra låneordningene.

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

Tabell 2.3 viser utviklingen i gjennomsnittlig tilskudd og lån per foretak i analyseutvalget. Gjennomsnittlig lånebeløp under bankoppdraget er betydelig høyere enn gjennomsnittlig tilskudd og lån fra de øvrige oppdragene.⁸ Økningen i gjennomsnittlig beløp under distriktsoppdraget i årene 2017-2019, forklares av innføringen av distriktsrettede risikolån garantert av det europeiske investeringsfondet (EIF) i 2017.

Tabell 2.4 Antall mottakere av tilskudd og lån per oppdrag. 2003-2020

	(B) Bank	(D) Distrikt	(I) Innovasjon	(L) Landbruk
2003	70	602	196	102
2004	90	660	205	151
2005	97	671	161	111
2006	73	704	242	103
2007	81	655	262	138
2008	102	652	318	133
2009	118	671	564	155
2010	92	681	418	141
2011	100	656	402	106
2012	86	674	447	98
2013	93	756	490	128
2014	88	771	666	124
2015	112	891	1098	108
2016	112	661	1179	107
2017	130	545	1021	89
2018	93	487	1036	105
2019	115	444	969	102
2020	106	743	2093	121
2021	97	583	643	91

Note: Tabellen viser mottakere av tilskudd og lån i utvalget etter matching (analyseutvalget).

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

⁸ Kun deler av lånebeløpet eller renteforskjellen regnes som støtte. Tilskudd er i sin helhet statlig støtte.

De to siste årene i analyseperioden er preget av ekstraordinære tiltak som følge av koronapandemien. Økningen i gjennomsnittlig tilskudd og lån under innovasjonsoppdraget indikerer at ikke bare antall mottakere økte, men også bevilget beløp per foretak. Det er særlig tilskudd til biogassprosjekter, tilskudd til innovasjonsprosjekter under Grønn plattform og tilskudd til miljøteknologi, samt landsdekkende innovasjonslån for bedrifter i vekstfase som trekker opp gjennomsnittlige bevilgninger i 2021.

Tabell 2.4 viser antall foretak i analyseutvalget som har mottatt tilskudd og/eller lån per oppdrag og år (alle foretak er med alle år de har mottatt støtte).

Tabell 2.5 viser antall medlemmer (etter matching) i ulike klyngeprosjekter etter klyngeprosjektets nåværende nivå i klyngeprogrammet Norwegian Innovation Clusters og året de meldte seg inn i klyngen. Med klyngenivå menes Arena (inkl. Arena Pro), NCE og GCE.⁹ Medlemslister for klyngeprosjektene kommer fra klyngeleiderne (via Innovasjon Norge), og ikke Innovasjon Norges saksoppfølgingssystem. Bevilgninger fra Innovasjon Norge til klyngeprosjektene (via klyngeleiderne) ligger imidlertid i saksoppfølgingssystemet. Disse bevilgningene er ikke inkludert i effektmålingene (holdt utenfor de fire finansielle oppdragene).

Flere av klyngeprosjektene opererer med såkalte kjernemedlemmer og andre medlemmer. Det er imidlertid ingen enhetlig definisjon av de to medlemsstypene på tvers av klyngeprosjektene. Som i evalueringen av klyngeprogrammet¹⁰, har vi i effektmålingene lagt til grunn en egen avgrensning av kjernemedlemmer: Aksjeselskaper lokalisert i samme

økonomiske region som flertallet av klyngens medlemmer (klyngens geografiske tyngdepunkt).

Tabell 2.5 Antall kjernemedlemmer etter klyngenivå og første år i klyngeprosjektet. 2005-2020

	Arena	NCE	GCE	Sum
2005			19	19
2006			14	14
2007		2	5	7
2008			6	6
2009			14	14
2010			23	23
2011		22	7	29
2012		22	9	31
2013		8	9	17
2014	15	16	3	34
2015	30	19	9	58
2016	60	21	5	86
2017	76	43	26	145
2018	8	21		29
2019	115	18	10	143
2020	130	18	11	159
2021	165	18	36	219

Note: Tabellen inkluderer kjernemedlemmer etter matching. Arena inkluderer Arena Pro. Klyngeprosjektene kategoriserer under nåværende nivå. Eksempelvis, medlemmer som deltar/deltok i et prosjekt som startet som NCE, men nå er GCE, telles dermed under sistnevnte.

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

2.2.2 Virkemidler

Hvert av de fire oppdragene med direkte finansiell støtte samler flere ulike virkemidler med samme eller liknende formål (se kapittel 1.1.2). Noen virkemidler har nok observasjoner (nok støttemottakere over tid) til at vi kan estimere effekter av virkemiddelet alene.

⁹ Klyngenivåene er nærmere beskrevet her: https://www.innovasjon-norge.no/no/subsites/forside/om_klyngeprogrammet/. NCE er i dag ikke lenger et program, men et merkenavn klyngene kan kvalifiseres til.

¹⁰ [Evaluation of Norwegian Innovation Clusters](#)

Tabell 2.6 viser utviklingen i antall unike mottakere per virkemiddel i perioden 2003-2021. Miljøteknologjordingen ble etablert først høsten 2010, og for internasjonal markedsrådgivning er det svært varierende datakvalitet/-tilgang før 2015.

Sett bort fra de ekstraordinære ordningene som ble opprettet som følge av pandemien (ikke inkludert i effektmålingene), var det særlig landsdekkende innovasjonslån og landsdekkende etablerertilskudd som ble tatt i bruk i 2020. Bruken av innovasjonslån økte også betraktelig under finanskrisen i 2009.

2.3 Foretaksdata

Oppdragets hovedleveranse er estimerte effekter på omsetning, verdiskaping og produktivitet, samt sysselsetting og profitabilitet av Innovasjon Norges innsats gjennom ovennevnte oppdrag og virkemidler (se kapittel 1.1.1). I det følgende gis en kort omtale av hva indikatorene faktisk sier noe om og hvordan de måles. I tillegg presenteres utviklingen i indikatorene for foretakene i analyseutvalget. Analyseutvalgets utvikling, sammenliknet med kontrollgruppen, presenteres i kapittel 3.1.

Tall for effektindikatorerne hentes fra vår egen regnskapsdatabase. Databasen sammenstiller årlige regnskap for alle regnskapspliktige foretak i Norge i perioden 2003-2021. Dataene er kvalitetssikret og bearbeidet.

Et foretak kan motta tilskudd og/eller lån fra flere oppdrag samme år. I presentasjonen av tildelte beløp og antall mottakere over, har vi inkludert alle foretak i analyseutvalget (etter matching) under alle oppdrag foretakene har mottatt støtte fra. I selve ef-

fektmålingene tilordner vi imidlertid hvert foretak et *hovedoppdrag* på bakgrunn av hvilket oppdrag foretaket har mottatt størst beløp fra.¹¹ Når vi i det følgende presenterer regnskapstall fordelt på oppdrag, er det etter foretakenes hovedoppdrag.¹²

2.3.1 Salgsinntekter

Vekst i omsetning er et mål på både størrelsen på og aktiviteten i foretaket. Omsetning er et annet ord for 'salgsinntekter'. Omsetningen omfatter uttak og spesielle offentlige avgifter vedrørende salg, men inkluderer ikke offentlig støtte eller merverdiavgift. Omsetning reagerer raskt på underliggende endringer i virksomhetenes markedsituasjon, som kunders preferanser og produktpriser. Vekst i omsetning trenger imidlertid ikke følge en økning i produksjonsmengden hos virksomheten, men kan være en ren priseffekt. Relativt høyere vekst hos Innovasjon Norges kunder, kontra kontrollgruppen gir like fullt en indikasjon på at Innovasjon Norges kunder er mer vekstkraftige enn øvrige virksomheter. Det er primært der variasjoner i sammensetningen av vareinnsatsen, eller prisvariasjonen i vareinnsatsen, er stor, at sammenliknbarheten mellom to grupper av virksomheter blir vanskelig å tolke.

Målt i salgsinntekter (både gjennomsnitt og median), er mottakere av støtte fra innovasjonsoppdraget de største (se tabell 2.7 og tabell 2.8). Det var imidlertid en betydelig endring i 2015; gjennomsnittlig og median salgsinntekt falt parallelt med gründeratsingen (omtalt over).

Sammenlikning av gjennomsnittlig og median salgsinntekt indikerer at det er noen få med (svært) høye salgsinntekter, særlig under innovasjonsoppdraget.

¹¹ Om lag 1 av 5 foretak i analyseutvalget har mottatt støtte fra flere enn ett oppdrag i løpet av analyseperioden. Kun 1 av 10 har mottatt støtte fra flere oppdrag samme år.

¹² Effekter av deltakelse i et klyngeprosjekt estimeres for seg, og uavhengig av hva foretakene eventuelt har mottatt av direkte finansielle støtte fra de øvrige oppdragene.

Tabell 2.6 Antall unike mottakere per virkemiddel. 2003-2021

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Landsdekkende innovasjonslån og garantier	97	66	59	54	63	69	308	145	126	87	108	107	150	205	301	299	313	752	202
Landsdekkende etablerertilskudd	71	72	69	65	54	75	238	141	78	160	226	389	889	1 002	662	573	522	889	168
Innovasjonskontrakter	84	118	91	143	179	198	258	205	193	201	215	243	265	211	155	149	132	144	77
Lavrisikolån	197	373	462	474	427	452	598	473	464	629	636	511	452	406	468	413	386	348	269
Investeringstilskudd	182	260	95	461	476	325	250	272	230	230	240	245	201	167	136	128	123	191	145
Distriktsrettede risikolån og garantier	169	142	123	125	101	136	198	122	110	120	121	114	138	135	173	122	115	125	75
Bedriftsutviklingstilskudd	717	809	1 003	1 057	972	798	787	802	715	692	683	638	591	574	492	491	417	455	323
Distriktsrettet etablerertilskudd	288	359	315	331	332	370	370	389	391	417	383	449	547	265	170	104	131	289	386
Fram					199	176	131	223	206	146	207	219	225	204	196	99	186	69	90
Internasjonal markedsrådgivning												34	711	984	62	223	339	445	390
Miljøteknologiordningen								13	47	63	49	55	135	176	196	216	152	247	105

Note: Fram og Internasjonal markedsrådgivning er ikke-finansielle rådgivningstjenester. De øvrige virkemidlene er direkte finansiell støtte til virksomhetene.

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

Tabell 2.7 Gjennomsnittlig salgsinntekter etter foretakenes hovedoppdrag. 1 000 kroner (faste 2017-priser). 2003-2021

	(B) Bank	(D) Distrikt	(I) Innovasjon	(L) Landbruk
2003	7 995	10 029	13 367	16 618
2004	8 196	10 781	14 775	17 168
2005	9 594	10 887	16 504	17 071
2006	10 226	11 655	18 455	20 199
2007	11 213	12 437	21 137	20 919
2008	10 606	11 985	22 973	20 566
2009	10 842	10 714	21 758	19 145
2010	11 523	10 948	22 451	19 057
2011	12 829	11 766	24 379	21 276
2012	12 921	11 608	24 647	21 364
2013	12 162	11 385	23 530	21 995
2014	12 720	11 338	21 698	22 195
2015	13 106	11 450	18 767	18 735
2016	13 088	11 700	17 063	17 194
2017	13 016	12 226	17 298	16 872
2018	14 154	12 616	18 227	13 381
2019	14 785	12 811	20 396	13 047
2020	15 249	12 617	19 967	13 003
2021	16 051	13 888	24 632	14 360

Note: Tabellen viser utviklingen for foretakene i analyseutvalget (etter matching).

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

2.3.2 Verdiskaping

Vekst i verdiskaping indikerer inntektsskapingen i en næring, region eller et land. Verdiskaping korrigerer for bruk av innsatsvarer, og gir derfor et egnet mål på den samfunnsmessige lønnsomheten. Verdiskaping er ikke det samme som avkastning på investert kapital, som måles for eksempel ved driftsresultat eller total kapitalrentabilitet. Verdiskapingen tilfaller både eierne av innskutt kapital og arbeidstakerne i form av lønn. Verdiskaping måles her som driftsresultat før renter, skatt, av- og nedskrivninger (EBITDA), pluss lønnskostnader.

Tabell 2.8 Median salgsinntekt etter foretakenes hovedoppdrag. 1 000 kroner (faste 2017-priser). 2003-2021

	(B) Bank	(D) Distrikt	(I) Innovasjon	(L) Landbruk
2003	1 471	1 930	2 850	1 815
2004	1 543	1 995	3 258	2 031
2005	2 391	1 893	3 516	1 952
2006	2 666	1 715	3 681	2 105
2007	2 822	1 829	3 543	1 842
2008	2 615	1 810	3 771	1 758
2009	2 490	1 764	3 348	1 818
2010	2 797	1 642	3 105	1 788
2011	3 261	1 601	2 666	2 107
2012	2 938	1 361	2 391	1 902
2013	2 421	1 235	1 688	1 920
2014	2 585	1 112	1 269	1 746
2015	2 351	987	858	1 838
2016	2 431	1 015	598	1 842
2017	2 280	1 065	465	1 726
2018	2 478	1 050	465	1 604
2019	2 436	1 021	440	1 563
2020	2 087	795	465	1 396
2021	1 915	854	637	1 647

Note: Tabellen viser utviklingen for foretakene i analyseutvalget (etter matching).

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

Verdiskapingen kan øke (synke) dersom prisene på varene eller tjenestene stiger (synker) og marginer og arbeidsinnsats holdes uendret. Endringer i verdiskapingen i seg selv må med andre ord tolkes i konteksten av utviklingen i næringen spesielt, eller økonomien generelt. Korrigering for prisendringer er imidlertid mindre viktig dersom vi i utgangspunktet studerer likeartede foretak. Relativt høyere vekst i verdiskaping blant Innovasjon Norges kunder tyder på at de er relativt mer vekstkraftige og lønnsomme (for eiere og/eller arbeidstakere) enn det sammenlikningsgrunnlaget kan sies å være.

Tabell 2.9 Gjennomsnittlig verdiskaping etter foretakenes hovedoppdrag. 1 000 kroner (faste 2017-priser). 2003-2021

	(B) Bank	(D) Distrikt	(I) Innovasjon	(L) Landbruk
2003	1 989	2 455	3 332	2 010
2004	2 294	2 636	3 817	2 068
2005	3 453	2 738	4 059	2 388
2006	4 051	3 355	5 842	4 935
2007	4 942	3 593	6 950	5 049
2008	5 106	3 478	7 139	4 380
2009	4 854	3 215	6 437	4 317
2010	5 496	3 497	6 627	4 371
2011	6 513	3 881	6 828	4 790
2012	6 307	3 791	6 923	5 082
2013	5 321	3 882	6 912	5 860
2014	6 596	3 858	6 842	5 168
2015	7 008	3 900	5 122	3 895
2016	7 209	4 021	4 472	3 369
2017	7 413	4 059	4 099	3 569
2018	7 676	4 149	4 438	3 233
2019	7 593	4 371	4 531	3 104
2020	7 938	4 086	4 949	3 125
2021	8 239	4 532	4 668	3 356

Note: Tabellen viser utviklingen for foretakene i analyseutvalget (etter matching). ABP Norway AS (tidl. Lundin Energy) er holdt utenfor. Selskapet mottok støtte fra innovasjonsoppdraget i 2021. Deres driftsresultat, særlig i 2021, gjør betydelige utslag i gjennomsnittlig verdiskaping, og er ikke representativt for Innovasjon Norges kunder.

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

Tabell 2.9 viser utviklingen i gjennomsnittlig verdiskaping for foretakene sortert under de fire oppdragene. I perioden etter innføringen av gründeratsingen har bankoppdraget nådd en målgruppe med (i gjennomsnitt) høyere verdiskaping enn de øvrige oppdragene. Vi har imidlertid her utelatt ABP Norway (tidl. Lundin Energy), som mottok støtte fra innovasjonsoppdraget i 2021, grunnet selskapets be-

tydning for gjennomsnittet. Hadde vi utelatt selskapet i beregningen av salgsinntekter også, ville innovasjonsoppdraget vært på nivå med de øvrige.¹³

Tabell 2.10 Median verdiskaping etter foretakenes hovedoppdrag. 1 000 kroner (faste 2017-priser). 2003-2021

	(B) Bank	(D) Distrikt	(I) Innovasjon	(L) Landbruk
2003	458	399	902	331
2004	628	444	1 012	414
2005	919	516	951	490
2006	1 521	777	1 357	652
2007	2 007	941	1 432	750
2008	2 046	894	1 455	721
2009	1 692	858	1 304	786
2010	1 765	818	1 126	814
2011	2 119	846	1 086	930
2012	2 075	723	852	926
2013	1 875	679	697	919
2014	1 960	626	466	853
2015	1 939	571	254	879
2016	1 885	588	146	877
2017	1 972	594	88	882
2018	2 228	568	70	784
2019	2 009	566	70	777
2020	1 881	463	114	705
2021	1 811	530	134	802

Note: Tabellen viser utviklingen for foretakene i analyseutvalget (etter matching).

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

Når vi sammenlikner gjennomsnittlig verdiskaping med median verdiskaping, er det igjen tydelig at Innovasjon Norges kunder i all hovedsak er små virksomheter og særlig under innovasjonsoppdraget. For innovasjonsoppdraget er median driftsresultat negativt for alle bortsett fra tre år i analyseperioden. Tar vi ut ABP, er også gjennomsnittlig driftsresultat

¹³ Selskapet påvirker gjennomsnittlig verdiskaping i mye større grad enn salgsinntektene.

negativt for nesten alle årene i perioden 2015-2021 under innovasjonsoppdraget.

2.3.3 Produktivitet

Vi har her definert produktivitet som verdiskaping per årsverk (arbeidsproduktivitet). Arbeidsproduktiviteten er det enkleste og mest brukte produktivetsbegrepet i økonomiske analyser. Arbeidsproduktiviteten reflekterer arbeidskraftens kunnskaper og innsats. I tillegg reflekterer det andre forhold, som mengden produksjonskapital, teknologi, organisering, stordriftsfordeler og kapasitetsutnyttelse.¹⁴

Tabell 2.11 viser utviklingen i gjennomsnittlig verdiskaping per årsverk for foretakene sortert under de fire oppdragene. Bankoppdraget skiller seg fra de øvrige oppdragene, med betydelig høyere gjennomsnittlig produktivitet. Sammenliknet med de øvrige oppdragene, har mottakere av bankoppdraget i gjennomsnitt betydelig høyere verdiskaping (se over), men om lag like mange årsverk (se under). Det er dermed naturlig at verdiskaping per årsverk også er høyere.

Sammenliknet med ovennevnte indikatorer (salgsinntekter og verdiskaping) er det mindre forskjell mellom gjennomsnittlig og median produktivitet. For innovasjonsoppdraget er imidlertid gjennomsnittet lavere enn medianen, som indikerer noen med svært lav produktivitet (jf. tabell 2.12).

Tabell 2.11 Gjennomsnittlig produktivitet etter foretakenes hovedoppdrag. 1 000 kroner (faste 2017-priser). 2003-2021

	(B) Bank	(D) Distrikt	(I) Innovasjon	(L) Landbruk
2003	498	326	415	311
2004	379	352	417	360
2005	767	392	441	454
2006	1 027	568	561	587
2007	1 385	607	595	748
2008	1 391	581	601	730
2009	1 497	581	608	657
2010	1 336	613	610	712
2011	1 406	689	645	732
2012	1 446	667	624	823
2013	1 189	660	630	1033
2014	1 405	652	625	766
2015	1 535	704	549	767
2016	1 397	719	520	816
2017	1 597	701	481	807
2018	1 542	726	526	783
2019	1 438	719	569	762
2020	1 476	747	555	775
2021	1 733	755	504	892

Note: Tabellen viser utviklingen for foretakene i analyseutvalget (etter matching). ABP Norway AS (tidl. Lundin Energy) er holdt utenfor. Selskapet mottok støtte fra innovasjonsoppdraget i 2021. Deres driftsresultat, særlig i 2021, gjør betydelige utslag i gjennomsnittlig verdiskaping per årsverk, og er ikke representativt for Innovasjon Norges kunder.

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

¹⁴ <https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/statistikker/nr/tilleggsinformasjon/produktivitetsendringer-for-naeringer>

Tabell 2.12 Median produktivitet etter foretakenes hovedoppdrag. 1 000 kroner (faste 2017-priser). 2003-2021

	(B) Bank	(D) Distrikt	(I) Innovasjon	(L) Landbruk
2003	584	465	580	475
2004	636	487	608	448
2005	752	517	650	535
2006	831	586	702	574
2007	930	636	751	632
2008	990	607	733	622
2009	899	588	710	617
2010	903	603	705	642
2011	1 002	635	739	649
2012	1 107	632	744	688
2013	996	629	727	622
2014	1 081	608	695	637
2015	1 140	668	705	681
2016	1 142	660	640	679
2017	1 205	653	592	673
2018	1 178	660	611	655
2019	1 201	675	627	677
2020	1 171	668	608	686
2021	1 225	708	610	710

Note: Tabellen viser utviklingen for foretakene i analyseutvalget (etter matching).

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

2.3.4 Sysselsetting

Vekst i sysselsetting er én av to supplerende indikatorer i Innovasjon Norge mål- og resultatstyrings-system. I situasjoner hvor regnskapsdata er vanskelig tilgjengelig eller er av dårlig kvalitet vil sysselsettingsdata være spesielt interessante. Sysselsettingsdata kan imidlertid også være nyttig for andre formål, f.eks. som kilde til diskusjon av regional betydning av næringer og tiltak.

Vekst i sysselsetting er et mål på virksomhetenes størrelse og produktivitet. Sysselsettingen er normalt korrelert med verdiskaping gjennom lønnskostnader (for ovennevnte definisjon av verdiskaping).

Tabell 2.13 Gjennomsnittlig antall årsverk etter foretakenes hovedoppdrag. 2003-2021

	(B) Bank	(D) Distrikt	(I) Innovasjon	(L) Landbruk
2003	3,9	5,0	5,9	4,2
2004	3,6	4,9	6,1	4,3
2005	3,9	4,9	6,3	4,1
2006	4,0	5,1	6,9	5,7
2007	4,0	5,2	7,6	5,8
2008	3,9	5,2	8,2	5,7
2009	3,9	5,0	8,1	5,6
2010	4,1	4,9	7,9	5,5
2011	4,4	5,1	7,6	5,7
2012	4,2	4,9	7,4	5,7
2013	4,1	4,8	7,2	5,8
2014	4,3	4,7	7,1	5,7
2015	4,4	4,4	6,0	5,1
2016	4,6	4,4	5,3	3,7
2017	4,4	4,5	5,1	3,7
2018	4,5	4,6	5,1	3,7
2019	4,6	4,7	5,1	3,7
2020	4,6	4,5	5,3	3,6
2021	4,8	4,7	5,8	3,8

Note: Tabellen viser utviklingen for foretakene i analyseutvalget (etter matching).

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

2.3.5 Profitabilitet

Det er ønskelig å kontrollere at ikke Innovasjon Norges kunder utvikler seg systematisk svakere med hensyn til avkastning på kapitalen enn kontrollgruppen. Tilstrekkelig avkastning på kapitalen er nødvendig for at foretaket skal overleve. Hvis de ikke tilfredsstiller eierens krav til avkastning og kan betale renter, overlever ikke foretaket lenge nok til å kunne gi varig verdiskaping til samfunnet (Oppdragsgiverrapporten, 2017).

Totalkapitalrentabilitet er et mål på bedriftsøkonomisk lønnsomhet, og defineres som ordinært resultat før skatt pluss rentekostnader i prosent av summen av egenkapital og gjeld ved utgangen av året.

Vekst i profitabiliteten er den andre supplerende indikatoren i Innovasjon Norge mål- og resultatstyringssystem og kan være nyttige når diskusjonen er knyttet til spørsmål om investeringsbehov eller attraktivitet.

Tabell 2.14 Gjennomsnittlig total kapitalrentabilitet etter foretakenes hovedoppdrag. Prosent. 2003-2021

	(B) Bank	(D) Distrikt	(I) Innovasjon	(L) Landbruk
2003	-9,1 %	-22,9 %	-14,3 %	-15,1 %
2004	-4,6 %	-5,7 %	-1,2 %	-4,4 %
2005	-2,1 %	-8,8 %	-4,0 %	-2,6 %
2006	1,7 %	-0,6 %	2,1 %	1,3 %
2007	6,2 %	2,8 %	4,7 %	5,5 %
2008	6,1 %	2,1 %	1,7 %	3,9 %
2009	3,3 %	0,4 %	-1,1 %	4,4 %
2010	4,2 %	0,1 %	-2,1 %	5,4 %
2011	5,7 %	2,1 %	-0,3 %	4,0 %
2012	5,9 %	1,5 %	-1,3 %	5,5 %
2013	3,9 %	1,7 %	-0,1 %	4,6 %
2014	5,5 %	1,3 %	0,6 %	6,0 %
2015	5,9 %	3,2 %	-4,2 %	4,9 %
2016	6,9 %	2,3 %	-4,7 %	5,0 %
2017	6,9 %	2,7 %	-7,4 %	5,3 %
2018	5,6 %	2,1 %	-9,2 %	3,6 %
2019	4,7 %	1,2 %	-8,2 %	2,7 %
2020	4,7 %	1,9 %	-5,2 %	6,0 %
2021	4,3 %	2,6 %	-6,4 %	6,7 %

Note: Tabellen viser utviklingen for foretakene i analyseutvalget (etter matching).

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

I årene med negativ rentabilitet i gjennomsnitt er som regel også median driftsresultat negativt (jf. tabell 2.15). Dette har vært tilfellet for innovasjonsoppdraget i de fleste år, og særlig i perioden med gründersatsingen.

Tabell 2.15 Median driftsresultat etter foretakenes hovedoppdrag. 1 000 kroner (faste 2017-priser). 2003-2021

	(B) Bank	(D) Distrikt	(I) Innovasjon	(L) Landbruk
2003	-179	-95	-37	-60
2004	-118	-70	-18	-38
2005	-50	-77	-12	-17
2006	144	5	21	11
2007	288	57	42	69
2008	347	21	10	43
2009	208	16	-9	88
2010	238	10	-7	64
2011	430	25	-6	94
2012	393	26	-3	127
2013	235	12	-7	87
2014	347	19	-6	111
2015	378	25	-11	109
2016	376	24	-9	120
2017	452	16	-17	99
2018	479	14	-16	66
2019	427	10	-12	82
2020	381	12	-12	109
2021	315	26	-16	137

Note: Tabellen viser utviklingen for foretakene i analyseutvalget (etter matching).

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

3 Metode

I dette kapitlet presenterer vi den metodiske tilnærmingen til effektmålingene. Metoden er en videreføring av det Statistisk sentralbyrå (SSB) utviklet i operasjonaliseringen av Innovasjon Norges mål- og resultatstyringssystem. Det metodiske rammeverket, herunder antakelser, er dokumentert i Cappelen, et al. (2015). I vår videreføring har vi måtte gjøre noen justeringer grunnet datatilgang, hovedsakelig i variable brukt i valg av kontrollgruppe. Vår tilnærming dokumenteres under.

En effektmåling må sammenlikne observerte effekter med en kontrafaktisk situasjon, hvor den kontrafaktiske situasjonen er den tenkte situasjonen foretak x ville befinne seg i uten støtte fra virkemiddel z . Effekten av støtte fra et virkemiddel må ses i sammenheng med en rekke andre prosesser i de enkelte foretakene. Det er ikke uten videre enkelt å isolere effektene av ett enkelt tiltak. Flere forhold, både i og utenfor foretaket, påvirker også de ønskede effektene. Kontroll for andre uavhengige variable kan i stor grad bygges inn i økonometriske modeller. Vi klarer imidlertid ikke å fullt ut kontrollere for forskjeller i motivasjon mv. mellom støttemottakere og kontrollgruppen.

3.1 Valg av kontrollgruppe

En sentral utfordring med effektevalueringer ligger i valg av kontrollgruppe som kan representere den kontrafaktiske situasjonen. Den metodiske utfordringen ligger i å finne et foretak (reelt eller fiktivt), som ligger tettest mulig opp til den kontrafaktiske situasjonen for foretakene som mottar støtte fra Innovasjon Norge. Det betyr at kontrollgruppen må likne

mest mulig på foretakene i utvalget, på så mange relevante parametere som mulig.

En godt utprøvd og anerkjent tilnærming for å finne foretak som likner (en kontrollgruppe) er såkalt *Propensity Score Matching* (PSM)¹⁵. Tilnærmingen estimerer sannsynligheten for å få støtte fra Innovasjon Norge for hvert foretak (uavhengig av om de faktisk har fått støtte), betinget på utvalgte kjennetegn ved foretaket. Deretter brukes den estimerte sannsynligheten til å koble foretak som faktisk har mottatt støtte, med foretak som ikke har det, men som har tilstrekkelig lik sannsynlighet. Modellen kan eksempelvis oppstilles som:

$$p(X) \equiv \text{Prob}(\text{støtte} = 1|X)$$

Sannsynligheten for støtte ($p(X)$) estimeres basert på forklarende variable (X). Å velge de riktige forklaringsvariablene er krevende. Variablene må være informasjon som er tilgjengelig på tildelingspunktet, og som kan forklare utfallet (støtte eller ikke støtte), uten at informasjonen kan predikere utfallet helt perfekt (da ville det ikke vært noen i referansepopulasjonen som liknet, men som ikke hadde mottatt støtte). Videre må forklaringsvariablene måles på et tidspunkt før tildelingstidspunktet, for å unngå at informasjonen påvirkes av hvorvidt foretaket tildeles støtte eller ikke.¹⁶

I vår tilnærming benyttes *sum eiendeler* (foretakets aktiva) og *antall årsverk*, målt i foretakets første aktive år, som forklaringsvariable i estimeringen av sannsynligheten for støtte.¹⁷

¹⁵ Metoden gjør det mulig å finne foretak som likner på hverandre, uten at de må likne på hver eneste variabel som brukes i matchingen (matcher på en funksjon av ulike variable framfor hver enkelt variabel). Se bl.a. Rosenbaum og Rubin (1983).

¹⁶ Se bl.a. Blundell og Costa Dias (2009) for en grundig gjennomgang av antakelsene som ligger til grunn for matching generelt, og PSM spesielt.

¹⁷ For foretak etablert før 2003 er verdien i 2003 benyttet siden dette er første år med regnskapsinformasjon i våre databaser.

Selve koblingen av foretakene med støtte fra Innovasjon Norge, med et foretak med tilsvarende sannsynlighet (grunnet liknende egenskaper), kan gjøres på flere måter.¹⁸ En velkjent metode, og den vi (og SSB) har brukt, er *nearest neighbor matching*.

Nearest neighbor matching innebærer å minimere den absolutte differensen mellom de estimerte sannsynlighetene for foretakene med støtte og foretakene i kontrollgruppen. Dette kan enten gjøres ved å koble én til én (1:1) eller én til mange (1:N). Ved å tillate 1:N leter vi etter de N foretakene som har likest sannsynlighet, og vi får en kontrollgruppe som inneholder flere foretak enn antall foretak i gruppen av støttemottakere. Dette reduserer eventuell forventningsskjevhet i modellen ved at det utnyttes mer informasjon for å finne kontrollgruppen. Vi har i vår tilnærming matchet hver av Innovasjon Norges kunder med fem kontrollforetak (1:5).¹⁹

Formålet med alle matchingprosedyrer er å fjerne observasjoner fra dataene slik at de resterende observasjonene er bedre balansert med hensyn til foretakene som har mottatt støtte og de som ikke har det. For å undersøke kvaliteten på kontrollgruppen etter matching kan det gjennomføres en såkalt ba-

lansetest. Balansetesting innebærer å undersøke om gruppen av støttemottakere og kontrollgruppen er balansert med tanke på hver enkelt kontrollvariabel som ble benyttet i estimeringen av sannsynligheten for støtte (propensity score). Balansen (likheten) per variabel kan kontrolleres bl.a. ved hjelp av en t-test for signifikante forskjeller i variablenes gjennomsnittlige verdi for de to gruppene.

I vår tilnærming er propensity score estimert på bakgrunn av foretakets aktiva og antall årsverk første aktive år. For bank- og innovasjonsoppdraget var det betydelige (signifikante) forskjeller i de to størrelsene før matching (jf. tabell 3.1). Etter matching er det balanse mellom gruppen av Innovasjon Norges kunder og kontrollgruppen. For distrikts- og landbruksoppdraget var det ikke signifikante forskjeller hverken før eller etter matching, selv om gjennomsnittene er endret for begge gruppene etter matching.

Det var signifikante forskjeller i gjennomsnittlig antall årsverk mellom de to gruppene for alle oppdrag før matching. For distriktsoppdraget er det fortsatt statistisk signifikant forskjell etter matching. Forskjellen er imidlertid av liten reel betydning.

Tabell 3.1 Gjennomsnittlig verdi for utvalgte indikatorer i foretakenes første aktive år¹ før² og etter matching for Innovasjon Norges kunder og kontrollgruppen, etter på oppdrag³

		(B) Bank		(D) Distrikt		(I) Innovasjon		(L) Landbruk	
		IN	K	IN	K	IN	K	IN	K
Aktiva	F	105 363,2	22 749,0	26 356,0	22 749,0	107 535,3	22 749,0	29 800,0	22 749,0
	E	16 915,0	13 118,0	4 819,7	5 692,7	4 278,8	6 681,9	5 513,2	5 011,4
Årsverk	F	11,8	2,3	10,5	2,3	11,7	2,3	8,0	2,3
	E	2,5	2,1	2,3	1,8	1,8	1,6	2,1	1,8

1) Året etter etableringsåret.

2) Gjennomsnittene før matching for referansepopulasjonen er like for alle oppdrag fordi kontrollforetakene hentes fra samme populasjon for alle oppdrag.

3) De fargede cellene indikerer at det er statistisk signifikante forskjeller i gjennomsnittene.

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

¹⁸ Se Caliendo og Kopeinig (2008) for en oversikt over ulike tilnærminger og deres fordeler og ulemper.

¹⁹ Dette er i tråd med SSBs tilnærming, dokumenter i Cappelen, et al. (2015). Vi har for øvrig tillatt flere enn fem hvis det finnes flere foretak blant de fem nærmeste med eksakt samme sannsynlighet.

Cappelen, et al. (2015) dokumenterte to tilnæringer til valg av kontrollgruppe: (i) matching med såkalt stratifisering som leter etter kontrollforetak innenfor grupper (strata) av foretak, avgrenset til visse egenskaper som tilsvarer støttemottakernes egenskaper og (ii) matching uten stratifisering der foretakene kan matches på tvers av grupper (hele referansepopulasjonen). Vi har i vår tilnærming valgt (i) *matching med stratifisering*. Mer konkret har vi for hver av Innovasjon Norges kunder lett etter kontrollforetak med tilsvarende propensity score, innenfor samme distriktspolitiske virkeområde (geografi), tosiffer NACE (næring) og kohort (stiftelseår).

Særlige utfordringer for etableringen av en god kontrollgruppe, i en liten økonomi som den norske, kan være at (a) det er flere sektorrettede programmer/virkemidler, der få eller ingen foretak *ikke* har mottatt støtte og/eller (b) det er et begrenset utvalg av sammenliknbare foretak, særlig blant de største.

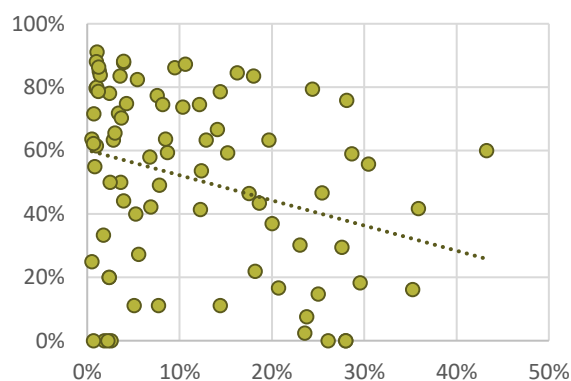
Vi observerer en negativ sammenheng mellom andelen Innovasjon Norges kunder utgjør av samlet antall foretak i en næring og andelen av kundene som finner en kontrollgruppe. Det vil si at for næringer der relativt få *ikke* har mottatt støtte, er det en noe lavere andel som finner en kontrollgruppe.

Så godt som alle næringene hvor Innovasjon Norges kunder utgjør mer enn 25 prosent av populasjonen (skillet midt i figur 3.1), er industrinæringer. Næringer hvor Innovasjon Norges kunder utgjør en svært liten andel er undervisning, helse- og sosial-

tjenester, bygge- og anleggsvirksomhet og varehandel.

Forskning og utviklingsarbeid (næring 72) skiller seg ut med både høy andel støttemottakere og høy andel kunder som finner en match.

Figur 3.1 Andel Innovasjon Norges kunder utgjør av totalen (x-aksen) og andel kunder som finner en match (y-aksen) per næring (tosiffer NACE)

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

3.2 Estimering av effekter

Når en valid kontrollgruppe er etablert, og dermed den kontrafaktiske situasjonen, gjennomføres selve effektmålingen. Med en valid kontrollgruppe er det eneste som skiller kontrollgruppen fra gruppen av Innovasjon Norges kunder, at kontrollgruppen ikke har mottatt støtte fra nettopp Innovasjon Norge. De to gruppene, med likt utgangspunkt (etter matching), forventes å ha samme utvikling i perioden før støtten er gitt.²⁰ Eventuelle forskjeller i perioden etter støtten kan dermed tilskrives virkemiddelet.

Selv om vi har funnet en valid kontrollgruppe på bakgrunn av observerbare faktorer, kan det være

²⁰ De to gruppene trenger ikke ha samme nivå på den aktuelle indikatoren (f.eks. salgsinntekter), men de må ha lik utvikling (trend) i indikatoren før

støtten gis til gruppen av Innovasjon Norges kunder (dette refereres til som *parallel trend antakelsen*).

uobserverbare forskjeller mellom de to gruppene. Vi klarer ikke å inkludere uobserverbare faktorer i analysen, men utfordringen kan løses ved hjelp av en difference-in-differences-analyse.²¹

Det er rimelig å anta at flere uobserverbare faktorer er konstante over tid. Når den samme virksomheten er observert før og etter at støtten er mottatt, og vi beregner forskjellen i indikatoren (f.eks. salgsinntekter) før og etter, fjerner vi effekten av de karakteristikkene som er unike for virksomheten og som ikke endrer seg over tid. Difference-in-differences-estimatoren er gitt ved:

$$\delta = (Y_1^S - Y_{-1}^S) - (Y_1^K - Y_{-1}^K)$$

hvor δ er effekten av deltagelse og Y_t^i angir verdien til Y i periode t for gruppe i , hvor i indikerer støttes-tatus (støttemottaker eller kontrollgruppe). Effekten beregnes som forskjellen i utviklingen før og etter at støtten er gitt mellom mottaker- og kontrollgruppen. Periode -1 angir perioden før støtten er gitt, mens periode 1 er perioden etter.²²

Vi estimerer endringen i de fem effektindikatorne salgsinntekter, verdiskaping, produktivitet, årsverk og kapitalrentabiliteten for Innovasjon Norges kunder de første tre årene etter mottatt støtte, sammenliknet med kontrollgruppen. Det betyr at resultatene tolkes som mervest (prosentpoeng) for Innovasjon Norges kunder, i forhold til hva som ellers ville skjedd (den kontrafaktiske situasjonen).

3.3 Analyser av overlevelse

For å analysere hvorvidt gründere med støtte fra Innovasjon Norge har større sannsynlighet for å overleve enn gründere uten støtte, har vi sammenliknet andelen av Innovasjon Norges kunder (nyetablerte) som fortsatt er aktive etter x år, med andelen aktive virksomheter med samme etableringsår, men uten støtte (virksomheter i kontrollgruppen brukt i effektestimeringene).

Vi har koblet datasettet som brukes i effektestimeringene med kunngjøringer i Brønnøysundregistrene for å identifisere foretak med konkursåpning eller som er tvangsavviklet. Så sant ingen av de to tilstandene er observert regnes foretaket som aktivt.

²¹ Se f.eks. Heckman (1997), Lechner (2001) eller Karpaty og Bandick (2007) for bruken av difference-in-differences.

²² Perioden før og etter er kun for å illustrere. I de faktiske estimeringene estimerer vi effekten i treårsperioder etter mottatt støtte.

4 Resultater

Effektmålingene av Innovasjon Norges innsats bekrefter at Innovasjon Norge bidrar til mervekst for sine kunder. Dette har vært tilfelle gjennom hele perioden vi har hatt dette oppdraget.

Vi vil i det følgende presentere resultatene av den siste målingen (presentert i Oppdragsgiverrapporten for 2022), og kommenterer de kort.²³ Analysen omfatter perioden 2003-2021.

4.1 Hovedleveranse

Effektene estimeres for hele kundeporteføljen samlet, per oppdrag (Bank, Distrikt, Innovasjon og Landbruk) og utvalgte virkemidler. For å kunne si noe om forskjeller mellom oppdrag angir vi hver kunde et hovedoppdrag, definerte som det oppdraget foretaket har mottatt mest støtte fra (i kroneverdi).

4.1.1 Effekter per oppdrag

Det er særlig støtten til gründere under innovasjonsoppdraget som ser ut til å ha betydelig effekt. Dette drar opp den samlede effekten for hele porteføljen. Fjernes innovasjonsoppdraget faller de estimerte effektene for gründere for porteføljen samlet. Høyere estimerte effekter for gründere, sammenliknet med mer etablerte bedrifter, gjelder i hovedsak alle hovedoppdragene. Forskjellene mellom gründere og etablerte virksomheter er imidlertid noe mindre for bankoppdraget.

Sammenliknet med de øvrige oppdragene gis støtte under bankoppdraget i større grad til etablerte virksomheter. Videre omfatter bankoppdraget kun lavrisikolån, mens risikolån ligger under innovasjons-

Tabell 4.1 Estimert gjennomsnittlig mervekst for Innovasjon Norges kunder de første tre årene etter mottatt støtte (i prosentpoeng)¹ etter oppdrag og delmål²

Effektindikator	Delmål	Oppdrag				
		(B) Bank	(D) Distrikt	(I) Innovasjon	(L) Landbruk	Alle
Salgsinntekter	Gründer	10,2 ***	10,6 ***	24,9 ***	14,6 ***	17,1 ***
	Etbl. foretak	8,2 ***	6,2 ***	7,6 ***	5,1 ***	6,7 ***
	Alle	6,6 ***	6,9 ***	15,6 ***	9,0 ***	10,3 ***
Verdiskaping	Gründer	9,4 ***	15,7 ***	22,1 ***	13,5 ***	17,4 ***
	Etbl. foretak	7,8 ***	4,5 ***	5,2 ***	4,6 ***	5,3 ***
	Alle	8,3 ***	7,0 ***	11,2 ***	7,6 ***	8,6 ***
Produktivitet	Gründer	4,6 **	8,3 ***	14,2 ***	6,7 ***	10,2 ***
	Etbl. foretak	3,1 ***	1,7 ***	1,6 **	1,2	2,0 ***
	Alle	3,9 ***	2,5 ***	5,6 ***	3,0 ***	3,6 ***
Antall årsverk	Gründer	4,9 ***	5,3 ***	9,2 ***	4,0 ***	6,9 ***
	Etbl. foretak	3,6 ***	2,2 ***	2,7 ***	3,2 ***	2,6 ***
	Alle	4,4 ***	3,2 ***	5,5 ***	3,1 ***	4,2 ***
Kapitalrentabilitet ³	Gründer	0,6 **	0,6 ***	0,2	0,9 ***	0,5 ***
	Etbl. foretak	-0,1	0,1	0,3	0,1	0,1
	Alle	0,0	0,1	0,3	0,4 **	0,2 **

1) Gjennomsnittlig årlig forskjell i vekst i den enkelte effektindikator mellom Innovasjon Norges kunder og kontrollgruppen.

2) Gründere er kunder som var yngre enn 4 år da støtten ble mottatt. De øvrige er etablerte foretak.

3) Øverste og nederste 10 prosent i vekst i kapitalrentabilitet er fjernet før effektestimeringene.

*** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,1

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

²³ Mer detaljerte data (varians, standardfeil, konfidensintervall mv.) er oversendt Innovasjon Norge i egne regneark. Det er heller ikke hensikts-

messig å kommentere alle resultatene i detalj. For dette henviser vi leseren til Innovasjon Norges årlige oppdragsgiverrapport.

oppdraget. Lavere estimater for bankoppdraget er derfor forventet.

Vår tolkning av de betydelige estimerte effektene for gründere er at det for denne gruppen av virksomheter, sammenliknet med mer etablerte virksomheter, er relativt sett enklere å oppnå høy vekst (fra et lavere nivå). Dette underbygges av estimatene vi får når vi fordeler virksomhetene i kvartiler per indikator året de mottok støtte, jf. tabell 4.2.

Tabell 4.2 Estimert gjennomsnittlig mervekst for Innovasjon Norges kunder de første tre årene etter mottatt støtte (i prosentpoeng)¹ etter utgangspunkt da støtten ble mottatt². Alle oppdrag og delmål

Effektindikator ³	1. kvartil	2. kvartil	3. kvartil	4. kvartil
Salgsinntekter	38,1 ***	11,8 ***	5,1 ***	3,5 ***
Verdiskaping	12,9 ***	27,6 ***	6,1 ***	3,1 ***
Produktivitet	23,6 ***	6,1 ***	1,1 ***	-1,3 **
Årsverk	8,2 ***	9,6 ***	0,9 **	0,2

1) Gjennomsnittlig årlig forskjell i vekst i den enkelte effektindikator mellom Innovasjon Norges kunder og kontrollgruppen.

2) Kundene er fordelt på fire kvartiler for den gitte effektindikatoren året de mottok støtte.

3) Kapitalrentabilitet er utelatt fra denne analysen grunnet kvaliteten på denne variabelen.

*** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,1

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

4.1.2 Effekter for utvalgte virkemidler

For et utvalg virkemidler (grupper av virkemidler) med tilstrekkelig antall observasjoner, har vi estimert effekter av støtte fra det enkelte virkemiddelet. Alle som har mottatt støtte fra de enkelte virkemidlene inkluderes, uavhengig av om de har mottatt støtte fra andre virkemidler (i Innovasjon Norges

portefølje) i samme periode. Flere foretak kan derfor inngå i analysen av flere virkemidler.

Vi finner i all hovedsak positive og signifikante effekter av støtte fra virkemidlene vi har sett på (jf. tabell 4.3). Unntaket er deltakelse i FRAM.

FRAM er et utviklingsprogram for virksomheter i distriktskommuner. Programmet varer normalt i ett år.²⁴ FRAM er, sammen med Internasjonal rådgivning, en ikke-finansiell tjeneste, i motsetning til de øvrige virkemidlene vi har estimert effekter av.

4.1.3 Effekter fordelt på næring

Vi har estimert effekter av Innovasjon Norges innsats etter næring. For enkelte næringer er det svært få mottakere av støtte (se kolonnen med unike mottakere i tabell 4.4). Dette gjør det utfordrende når vi skal estimere effekter per oppdrag og næring. Vi har derfor bare tatt med distrikts- og innovasjonsoppdraget her, i tillegg til alle oppdragene samlet.

Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting, samt privat tjenesteyting og IKT er de største næringene målt i antall unike mottakere av støtte fra Innovasjon Norge. Dette varierer imidlertid noe med oppdrag, og hvilke næringer som har de største estimerte effektene det samme. De tre ovennevnte næringene er de med største estimerte effekter på salgsinntekter under innovasjonsoppdraget. For distriktsoppdraget er resultatene litt likere for flere næringer, men størst for landbruk, samt fiskeri og havbruk. Hovedforskjellen på de to oppdragene er hvor i landet mottakerne av støtten er lokalisert (innenfor eller utenfor det distriktpolitiske virkeområdet).

²⁴ <https://www.innovasjon norge.no/no/om/kontorer-i-Norge/agder/nyheter/fram---strategi-ledelse-og-barekraft/>

Tabell 4.3 Estimert gjennomsnittlig merkest for Innovasjon Norges kunder de første tre årene etter mot-tatt støtte (i prosentpoeng)¹ etter utvalgte virkemidler. Alle delmål (gründere og etablerte foretak)

Virkemiddelkategori	Indikator	Estimert effekt	N ³
Innovasjonslån og garantier	Salgsinntekter	19,5 ***	11 844
Innovasjonslån og garantier	Verdiskaping	13,9 ***	8 712
Innovasjonslån og garantier	Produktivitet	7,3 ***	7 934
Innovasjonslån og garantier	Antall årsverk	5,5 ***	10 752
Innovasjonslån og garantier	Kapitalrentabilitet ²	0,7 ***	9 275
Landsdekkende etablerertilskudd	Salgsinntekter	21,3 ***	8 932
Landsdekkende etablerertilskudd	Verdiskaping	19,5 ***	5 138
Landsdekkende etablerertilskudd	Produktivitet	14,9 ***	4 051
Landsdekkende etablerertilskudd	Antall årsverk	5,9 ***	6 788
Landsdekkende etablerertilskudd	Kapitalrentabilitet ²	0,0	7 582
Innovasjonskontrakter	Salgsinntekter	13,8 ***	13 578
Innovasjonskontrakter	Verdiskaping	7,8 ***	10 105
Innovasjonskontrakter	Produktivitet	3,4 ***	9 506
Innovasjonskontrakter	Antall årsverk	5,2 ***	12 589
Innovasjonskontrakter	Kapitalrentabilitet ²	-0,2	10 484
Lavrisikolån	Salgsinntekter	5,8 ***	9 367
Lavrisikolån	Verdiskaping	7,4 ***	9 366
Lavrisikolån	Produktivitet	3,8 ***	7 412
Lavrisikolån	Antall årsverk	2,6 ***	8 150
Lavrisikolån	Kapitalrentabilitet ²	0,1	8 896
Investeringsstilskudd	Salgsinntekter	9,6 ***	16 759
Investeringsstilskudd	Verdiskaping	8,3 ***	16 235
Investeringsstilskudd	Produktivitet	2,1 ***	13 409
Investeringsstilskudd	Antall årsverk	3,8 ***	14 669
Investeringsstilskudd	Kapitalrentabilitet ²	0,1	15 022
Distriktsrettede risikolån og garantier	Salgsinntekter	17,0 ***	7 866
Distriktsrettede risikolån og garantier	Verdiskaping	13,1 ***	7 272
Distriktsrettede risikolån og garantier	Produktivitet	4,1 ***	6 019
Distriktsrettede risikolån og garantier	Antall årsverk	6,4 ***	6 954
Distriktsrettede risikolån og garantier	Kapitalrentabilitet ²	0,1	7 044
Bedriftsutviklingstilskudd	Salgsinntekter	6,7 ***	33 934
Bedriftsutviklingstilskudd	Verdiskaping	4,8 ***	29 626
Bedriftsutviklingstilskudd	Produktivitet	1,3 ***	26 512
Bedriftsutviklingstilskudd	Antall årsverk	3,1 ***	30 233
Bedriftsutviklingstilskudd	Kapitalrentabilitet ²	0,1	28 020
Distriktsrettet etablerertilskudd	Salgsinntekter	12,3 ***	12 156
Distriktsrettet etablerertilskudd	Verdiskaping	11,8 ***	8 232
Distriktsrettet etablerertilskudd	Produktivitet	6,3 ***	6 630
Distriktsrettet etablerertilskudd	Antall årsverk	5,0 ***	9 047
Distriktsrettet etablerertilskudd	Kapitalrentabilitet ²	0,2	9 812
FRAM	Salgsinntekter	0,4	12 092
FRAM	Verdiskaping	0,4	10 978
FRAM	Produktivitet	-0,2	10 442
FRAM	Antall årsverk	0,8	11 356
FRAM	Kapitalrentabilitet ²	-0,1	9 222
Internasjonal markedsrådgivning	Salgsinntekter	9,2 ***	9 651
Internasjonal markedsrådgivning	Verdiskaping	5,5 ***	7 711
Internasjonal markedsrådgivning	Produktivitet	3,4 ***	7 313
Internasjonal markedsrådgivning	Antall årsverk	3,3 ***	9 062
Internasjonal markedsrådgivning	Kapitalrentabilitet ²	-0,4	7 535
Miljøteknologiordningen	Salgsinntekter	8,0 ***	4 880
Miljøteknologiordningen	Verdiskaping	5,4 **	3 738
Miljøteknologiordningen	Produktivitet	3,0 *	3 561
Miljøteknologiordningen	Antall årsverk	3,3 **	4 607
Miljøteknologiordningen	Kapitalrentabilitet ²	-0,1	4 085

1) Gjennomsnittlig årlig forskjell i vekst i den enkelte effektindikator mellom Innovasjon Norges kunder og kontrollgruppen.

2) Øverste og nederste 10 prosent i vekst i kapitalrentabilitet er fjernet før effektestimeringene.

3) Antall observasjoner av Innovasjon Norges kunder inkludert i estimeringene.

*** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,1

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

Tabell 4.4 Estimert gjennomsnittlig mervekst for Innovasjon Norges kunder de første tre årene etter mottatt støtte (i prosentpoeng)¹ etter næring. Alle delmål (gründere og etablerte foretak)

Næring	Indikator	Oppdrag			Unike ³
		Alle	D - Distrikt	I - Innovasjon	
Landbruk	Salgsinntekter	14,9 ***	27,7 *	-7,5	149
Fiskeri og havbruk (inkl. fiskeindustri)	Salgsinntekter	8,9 ***	15,0 ***	14,4 **	808
Industri ekskl. fisk	Salgsinntekter	9,4 ***	7,5 ***	10,8 ***	1 488
Reiseliv inkl. opplevelser	Salgsinntekter	7,5 ***	7,7 ***	4,6	1 098
IKT	Salgsinntekter	16,5 ***	7,4 ***	21,2 ***	1 677
Omsetning og drift av fast eiendom	Salgsinntekter	5,6 **	4,7	7,7	566
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	Salgsinntekter	12,9 ***	7,7 ***	17,2 ***	2 201
Forretningsmessig tjenesteyting	Salgsinntekter	6,3 *	7,5 *	8,0	263
Annen privat og offentlig tjenesteyting	Salgsinntekter	7,0 ***	2,3	13,4 ***	2 130
Landbruk	Verdiskaping	7,2 ***	20,1 **	2,1	137
Fiskeri og havbruk (inkl. fiskeindustri)	Verdiskaping	4,1 ***	3,1	1,7	763
Industri ekskl. fisk	Verdiskaping	7,8 ***	7,1 ***	8,1 ***	1 320
Reiseliv inkl. opplevelser	Verdiskaping	6,4 ***	6,5 ***	2,4	1 035
IKT	Verdiskaping	13,0 ***	7,6 ***	15,5 ***	1 312
Omsetning og drift av fast eiendom	Verdiskaping	9,9 ***	9,8 ***	0,2	663
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	Verdiskaping	10,0 ***	8,7 ***	12,3 ***	1 789
Forretningsmessig tjenesteyting	Verdiskaping	8,7 ***	3,4	13,2 **	222
Annen privat og offentlig tjenesteyting	Verdiskaping	7,6 ***	6,2 ***	9,4 ***	1 828
Landbruk	Produktivitet	3,5 **	15,6 *	-92,6 *	118
Fiskeri og havbruk (inkl. fiskeindustri)	Produktivitet	0,9	-1,7	-3,0	693
Industri ekskl. fisk	Produktivitet	3,4 ***	3,4 ***	3,4 ***	1 174
Reiseliv inkl. opplevelser	Produktivitet	1,4 **	1,1	2,4	906
IKT	Produktivitet	6,0 ***	2,5	7,7 ***	1 098
Omsetning og drift av fast eiendom	Produktivitet	5,7 ***	8,3 ***	-7,8	334
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	Produktivitet	4,6 ***	3,0 **	7,3 ***	1 494
Forretningsmessig tjenesteyting	Produktivitet	4,1 **	1,4	9,2 **	183
Annen privat og offentlig tjenesteyting	Produktivitet	3,1 ***	2,9 ***	3,9 ***	1 510
Landbruk	Antall årsverk	1,6	4,1	22,0	125
Fiskeri og havbruk (inkl. fiskeindustri)	Antall årsverk	4,5 ***	5,2 ***	1,8	760
Industri ekskl. fisk	Antall årsverk	4,4 ***	3,1 ***	6,4 ***	1 328
Reiseliv inkl. opplevelser	Antall årsverk	3,2 ***	3,1 ***	4,0 *	965
IKT	Antall årsverk	5,4 ***	2,9 ***	6,5 ***	1 389
Omsetning og drift av fast eiendom	Antall årsverk	0,3	-0,3	4,0	364
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	Antall årsverk	4,8 ***	4,1 ***	5,4 ***	1 873
Forretningsmessig tjenesteyting	Antall årsverk	3,2 **	3,1	0,5	216
Annen privat og offentlig tjenesteyting	Antall årsverk	4,0 ***	3,3 ***	5,2 ***	1 729
Landbruk	Kapitalrentabilitet ²	0,0	0,2	-7,9	139
Fiskeri og havbruk (inkl. fiskeindustri)	Kapitalrentabilitet ²	0,2	0,3	0,8	802
Industri ekskl. fisk	Kapitalrentabilitet ²	0,2	-0,1	0,3	1 440
Reiseliv inkl. opplevelser	Kapitalrentabilitet ²	0,3	0,3	0,5	1 014
IKT	Kapitalrentabilitet ²	0,6 *	0,2	0,7 **	1 458
Omsetning og drift av fast eiendom	Kapitalrentabilitet ²	0,3 *	0,0	2,1 **	721
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	Kapitalrentabilitet ²	0,1	0,2	0,1	2 082
Forretningsmessig tjenesteyting	Kapitalrentabilitet ²	-0,1	0,3	-1,5	247
Annen privat og offentlig tjenesteyting	Kapitalrentabilitet ²	0,4 ***	0,2	0,3	2 015

1) Gjennomsnittlig årlig forskjell i vekst i den enkelte effektindikator mellom Innovasjon Norges kunder og kontrollgruppen.

2) Øverste og nederste 10 prosent i vekst i kapitalrentabilitet er fjernet før effektestimeringene.

3) Unike mottakere per næring og effektindikator i porteføljen samlet.

*** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,1

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

4.1.4 Effekter fordelt på fylke

Vi har estimert effekter av Innovasjon Norges innsats etter fylke. De første årene av vår oppdragsperiode, før regionreformen, var få observasjoner en utfordring for flere fylker. Denne utfordringen ble betydelig mindre etter regionreformen. Det er likevel svært få mottakere per fylke for bank- og landbruksoppdraget, og vi presenterer igjen bare resultater for distrikts- og innovasjonsoppdraget her, i tillegg til den samlede porteføljen.

Mens innovasjonsoppdraget ser ut til å ha størst effekter i Oslo og Trøndelag (hvor også flest støttmottakere er lokalisert) når vi ser på salgsinntekter, er de estimerte effektene størst i Rogaland og Møre og Romsdal for distriktsoppdraget. For porteføljen samlet er det Oslo og Rogaland som har de største estimerte effektene. Hvor effektene ser ut til å være størst varierer noe med hvilken effektindikator vi ser på (jf. tabell 4.6).

4.1.5 Effekter av klyngedeltakelse

Effektmålingene for deltakelse i klyngeprosjekter med støtte fra klyngeprogrammet følger vår tilnærming fra evalueringen av klyngeprogrammet.²⁵ For klyngeoppdraget estimeres ikke effekter for gründere og etablerte foretak, men for ulike tidsperioder etter innmelding for alle. Dette gjør det mulig å si

noe om i hvor mange år det kan forventes at klyngedeltakelsen har en effekt på medlemmenes økonomiske utvikling.

Utvalget av klyngemedlemmer er i vår tilnærming avgrenset til medlemmer lokalisert i samme region som flertallet av klyngemedlemmene (klynges «geografiske tyngdepunkt»).

Estimatene indikerer positive signifikante effekter på salgsinntekter, verdiskaping og produktivitet de første tre årene etter innmelding (jf. tabell 4.6). Etter de tre første årene er det ingenting som tyder på at klyngedeltakelse har signifikante effekter.

Med ovennevnte tilnærming fant vi i evalueringen av klyngeprogrammet at klyngemedlemmenes estimerte mervest i verdiskaping overgikk den samfunnsøkonomiske kostnaden²⁶ av klyngeprogrammet allerede etter to år. Verdiskapingsbidrag i alle år etter år to kan således vurderes som ren samfunnsnytte (SØA 2017).

4.1.6 Overlevelse

Analysen av overlevelse ser på nyetablerte foretak i et gitt år, og hvorvidt de fortsatt er aktive i årene etter. For hvert år etter etablering beregner vi andelen som fortsatt er aktive. Dette gjøres for hhv.

Tabell 4.5 Estimert gjennomsnittlig mervest for klyngemedlemmer (i prosentpoeng)¹

Effektindikator	Første 3 år			Langtidseffekter (3+ år)		
	Effekt	SE	95 % KI	Effekt	SE	95 % KI
Salgsinntekter	18,3 ***	0,041	10,2 26,4	-6,9	0,052	-17,1 3,4
Verdiskaping	17,2 ***	0,055	6,4 28,0	-8,2 *	0,043	-16,6 0,1
Produktivitet	7,2 **	0,029	1,6 12,8	-4,5 *	0,024	-9,2 0,3
Antall årsverk	3,7	0,022	-0,7 8,0	-5,1 *	0,029	-10,9 0,6
Kapitalrentabilitet ³	-0,5	0,008	-2,1 1,0	-1,0	0,008	-2,6 0,6

1) Gjennomsnittlig årlig forskjell i vekst i den enkelte effektindikator mellom klyngemedlemmene og kontrollgruppen.

2) Øverste og nederste 10 prosent i vekst i kapitalrentabilitet er fjernet før effektestimeringene.

*** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,1

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

²⁵ Rapporten kan leses [her](#).

²⁶ Offentlige bevilgninger, pluss skattefinansieringskostnad.

Tabell 4.6 Estimert gjennomsnittlig mervekst for Innovasjon Norges kunder de første tre årene etter mottatt støtte (i prosentpoeng)¹ etter fylke.² Alle delmål (gründere og etablerte foretak)

Fylke	Indikator	Oppdrag			Unike ³
		Alle	D - Distrikt	I - Innovasjon	
Viken	Salgsinntekter	9.4 ***	2.7	11.5 ***	1 176
Oslo	Salgsinntekter	18.2 ***	10.2 **	20.5 ***	1 215
Innlandet	Salgsinntekter	7.8 ***	5.9 ***	12.1 ***	896
Vestfold og Telemark	Salgsinntekter	10.2 ***	8.3 **	11.7 ***	765
Agder	Salgsinntekter	10.3 ***	5.3 *	14.1 ***	721
Rogaland	Salgsinntekter	14.0 ***	11.4 ***	16.0 ***	948
Møre og Romsdal	Salgsinntekter	11.0 ***	9.6 ***	16.2 ***	619
Vestland	Salgsinntekter	10.7 ***	6.0 ***	15.8 ***	1 302
Trøndelag	Salgsinntekter	11.8 ***	8.6 ***	18.7 ***	1 219
Nordland	Salgsinntekter	7.9 ***	8.5 ***	17.8 **	932
Troms og Finnmark	Salgsinntekter	5.1 ***	3.8 **	12.1	1 248
Viken	Verdiskaping	9.2 ***	12.1 ***	6.0 ***	937
Oslo	Verdiskaping	15.4 ***	20.7 ***	15.0 ***	920
Innlandet	Verdiskaping	7.9 ***	6.1 ***	12.1 ***	817
Vestfold og Telemark	Verdiskaping	7.7 ***	5.8 **	10.4 ***	658
Agder	Verdiskaping	8.2 ***	5.3 **	9.2 ***	632
Rogaland	Verdiskaping	9.3 ***	3.0	11.6 ***	781
Møre og Romsdal	Verdiskaping	7.4 ***	5.8 ***	9.7 ***	560
Vestland	Verdiskaping	10.8 ***	7.7 ***	16.2 ***	1 106
Trøndelag	Verdiskaping	9.2 ***	7.4 ***	11.6 ***	1 096
Nordland	Verdiskaping	8.2 ***	8.8 ***	14.3	855
Troms og Finnmark	Verdiskaping	5.6 ***	4.6 ***	4.0	1 164
Viken	Produktivitet	4.1 ***	3.4	3.2 **	749
Oslo	Produktivitet	6.2 ***	13.3 **	5.5 ***	790
Innlandet	Produktivitet	4.8 ***	3.8 ***	8.0 ***	673
Vestfold og Telemark	Produktivitet	3.0 ***	2.3	3.9 **	533
Agder	Produktivitet	2.9 ***	-0.2	5.0 *	521
Rogaland	Produktivitet	4.0 ***	1.2	5.4 ***	623
Møre og Romsdal	Produktivitet	3.1 ***	1.4	4.4	471
Vestland	Produktivitet	4.2 ***	3.0 ***	8.8 ***	927
Trøndelag	Produktivitet	4.1 ***	2.4 ***	8.2 ***	917
Nordland	Produktivitet	2.3 ***	1.8 **	18.2	714
Troms og Finnmark	Produktivitet	3.0 ***	2.3 ***	6.9 **	966
Viken	Antall årsverk	4.8 ***	4.9 ***	4.9 ***	940
Oslo	Antall årsverk	7.9 ***	5.9 ***	8.6 ***	1 075
Innlandet	Antall årsverk	2.8 ***	2.3 ***	3.8 ***	749
Vestfold og Telemark	Antall årsverk	3.2 ***	1.9	4.9 ***	629
Agder	Antall årsverk	2.4 ***	2.7 *	1.3	599
Rogaland	Antall årsverk	4.8 ***	0.2	6.1 ***	784
Møre og Romsdal	Antall årsverk	5.1 ***	4.5 ***	3.9 **	527
Vestland	Antall årsverk	4.1 ***	3.7 ***	4.6 ***	1 109
Trøndelag	Antall årsverk	4.7 ***	3.4 ***	7.0 ***	1 032
Nordland	Antall årsverk	2.9 ***	3.8 ***	2.4	822
Troms og Finnmark	Antall årsverk	3.5 ***	2.9 ***	4.1	1 071

1) Gjennomsnittlig årlig forskjell i vekst i den enkelte effektindikator mellom Innovasjon Norges kunder og kontrollgruppen.

2) Kapitalrentabilitet er droppet fra tabellen av plasshensyn. Det er svært få eller ingen signifikante effekter for denne indikatoren.

3) Unike mottakere per fylke og effektindikator i porteføljen samlet.

*** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,1

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

Innovasjon Norges kunder og kontrollgruppen (samme kontrollgruppe som i effektestimeringene). Deretter ser vi på differansen (i prosentpoeng) i andelen av Innovasjon Norges kunder som fortsatt er aktive x år etter etablering og andelen i kontrollgruppen.

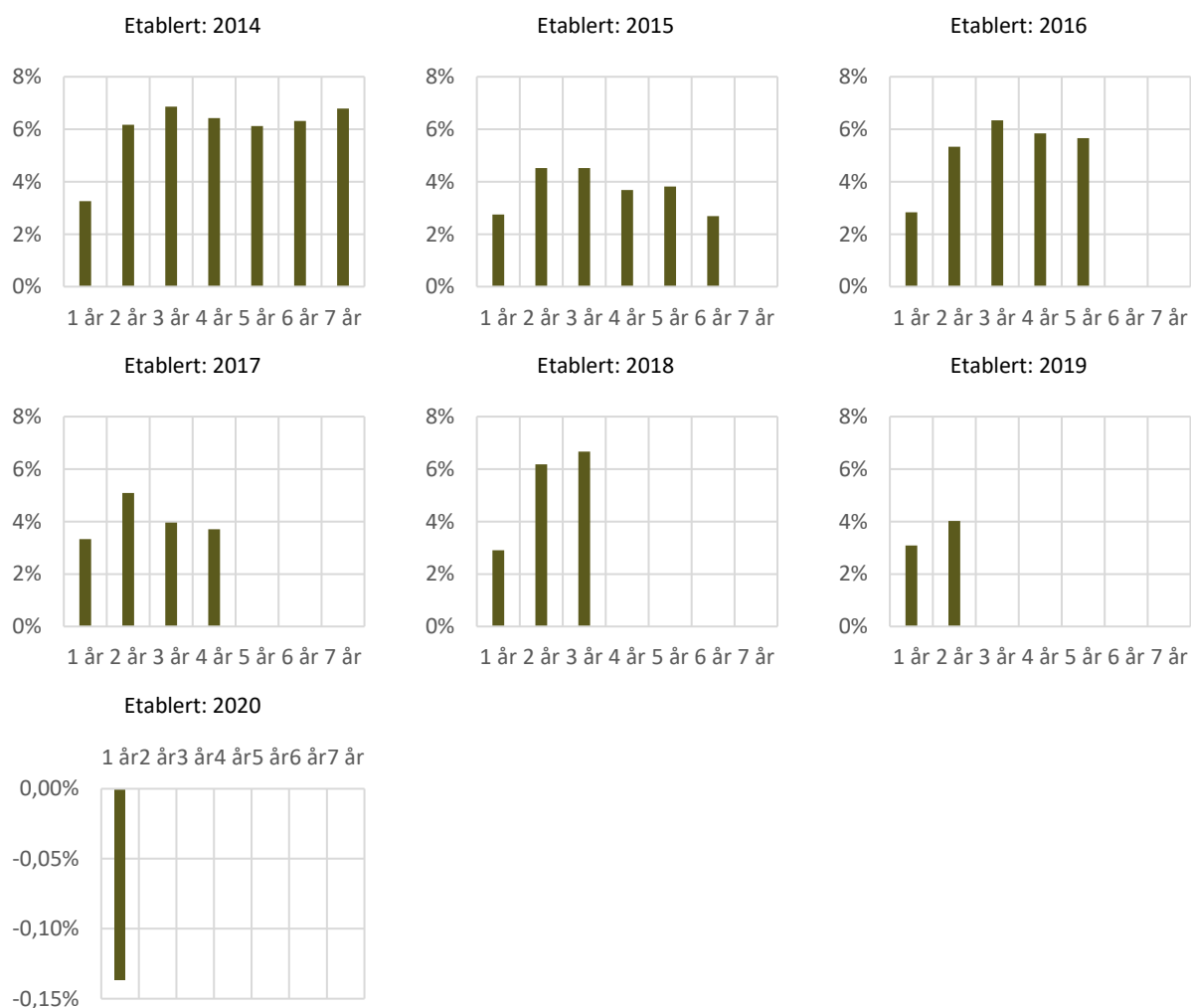
Vi har sett på foretak etablert i perioden 2014-2020. Vi finner at andelen av Innovasjon Norges kunder som er aktive x antall år etter etablering er høyere

enn i kontrollgruppen for alle kohorter, foruten gruppen av foretak etablert i 2020 (jf. figur 4.1).

4.2 Sensitivitetsanalyser

Med sensitivitetsanalyser mener vi analyser av om de estimerte effektene rapportert over endres nevneverdig av endringer i spesifikasjoner og/eller utvalg. Vi vil i det følgende presentere estimerte effekter for en litt annen definisjon av gründere, ulike intervaller etter mottatt støtte (som for klyngedelta-

Figur 4.1 Differanse i andel aktive foretak x år etter etablering mellom Innovasjon Norges kunder og kontrollgruppen (i prosentpoeng)

Note: Analysen ble gjennomført i desember 2022. Overlevelse for etableringer i 2021 kan først gjøres i 2023.

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

kelse), ulike analyseperioder og en litt smalere kontrollgruppe. Resultatene kommenteres kort.

4.2.1 Utvidelse av effektperiode

Når vi utvider effektperioden til å være de første fem årene etter mottatt støtte, samt utvider definisjonen av gründere til å være foretak ikke eldre enn fem år, er hovedbildet det samme som det rapportert i kapittel 4.1.1.

De estimerte effektene er fortsatt positive og signifikante, men jevnt over noe lavere (jf. tabell 4.7). Dette er som forventet nå vi her målet gjennomsnittlig årlig mervekst de første fem årene, i motsetning til de første tre årene. Det vil si, vi forventer ikke at effektene er like store når vi ser på en lengre periode etter mottatt støtte. Dette underbygges av resultatene presentert i neste avsnitt.

4.2.2 Ulike tidsperioder etter støtte

For å studere i hvor mange år etter mottatt støtte kundene opplever signifikant høyere vekst enn kontrollgruppen, har vi testet samme tilnærming som den vi bruker for klyngedeltakelse på de finansielle tjenestene. Det vil si at vi har estimert effekter i sekvensielle treårsperioder etter mottatt støtte: 1-3 år, 4-6 år og 7-9 år etter støtte.

Resultatene indikerer at det primært er de første tre årene etter mottatt støtte kundene kan forvente signifikant mervekst, sammenliknet med kontrollgruppen. For innovasjonsoppdraget, ser det ut til å være signifikante effekter i flere år etter mottatt støtte, selv om disse er betydelig lavere enn den umiddelbare effekten. For porteføljen samlet resulterer dette i signifikante effekter også i andre treårsperiode, men disse er relativt små (jf. tabell 4.8).

Tabell 4.7 Estimert gjennomsnittlig mervekst for Innovasjon Norges kunder de første fem årene etter mottatt støtte (i prosentpoeng)¹ etter oppdrag og delmål²

Effektindikator	Delmål	Oppdrag				
		(B) Bank	(D) Distrikt	(I) Innovasjon	(L) Landbruk	Alle
Salgsinntekter	Gründer	4,4 **	8,1 ***	17,7 ***	10,7 ***	11,9 ***
	Etbl. foretak	4,6 ***	3,3 ***	5,0 ***	3,7 **	3,9 ***
	Alle	4,2 ***	5,5 ***	12,3 ***	7,0 ***	7,9 ***
Verdiskaping	Gründer	7,3 ***	9,9 ***	17,0 ***	9,4 ***	12,1 ***
	Etbl. foretak	3,8 ***	2,6 ***	2,4 **	2,8 **	2,8 ***
	Alle	5,7 ***	5,2 ***	10,2 ***	5,5 ***	6,8 ***
Produktivitet	Gründer	5,6 ***	5,1 ***	12,7 ***	5,9 ***	7,7 ***
	Etbl. foretak	1,1	1,2 ***	1,1 *	1,3	1,2 ***
	Alle	2,8 ***	2,1 ***	5,4 ***	2,6 ***	3,1 ***
Antall årsverk	Gründer	2,4 **	5,2 ***	11,4 ***	2,9 ***	7,5 ***
	Etbl. foretak	2,0 **	1,3 ***	0,9	2,2 ***	1,4 ***
	Alle	2,9 ***	2,6 ***	6,2 ***	1,9 ***	3,9 ***
Kapitalrentabilitet ³	Gründer	0,6 ***	0,3 **	0,2	0,7 ***	0,3 ***
	Etbl. foretak	-0,1	0,0	0,1	-0,2	0,0
	Alle	0,1	0,1	0,3 **	0,2	0,2 ***

1) Gjennomsnittlig årlig forskjell i vekst i den enkelte effektindikator mellom Innovasjon Norges kunder og kontrollgruppen.

2) Gründere er kunder som var yngre enn 6 år da støtten ble mottatt. De øvrige er etablerte foretak.

3) Øverste og nederste 10 prosent i vekst i kapitalrentabilitet er fjernet før effektestimeringene.

*** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,1

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

Tabell 4.8 Estimert gjennomsnittlig merkest for Innovasjon Norges kunder i ulike tidsperioder etter mottatt støtte (i prosentpoeng)¹ etter oppdrag

Effektindikator	Effektperiode	Oppdrag				
		(B) Bank	(D) Distrikt	(I) Innovasjon	(L) Landbruk	Alle
Salgsinntekter	Første 3 år	12,0 ***	9,7 ***	18,0 ***	11,2 ***	12,9 ***
	4-6 år	-2,2	1,0	6,1 ***	2,0	2,6 ***
	7-9 år	-1,2	-0,6	4,0 ***	0,1	0,9
Verdiskaping	Første 3 år	13,3 ***	10,6 ***	14,8 ***	10,7 ***	12,1 ***
	4-6 år	-1,1	1,1	4,9 ***	1,5	2,0 ***
	7-9 år	2,8	-0,7	2,7 **	-1,7	0,4
Produktivitet	Første 3 år	8,7 ***	4,9 ***	8,3 ***	3,1 **	6,0 ***
	4-6 år	-1,5	0,2	3,7 ***	3,8 ***	1,4 ***
	7-9 år	0,6	0,2	1,2	-2,0	0,3
Antall årsverk	Første 3 år	5,5 ***	5,3 ***	9,1 ***	4,3 ***	6,6 ***
	4-6 år	-0,2	0,8 *	4,5 ***	-0,7	1,9 ***
	7-9 år	2,5 **	-0,2	-0,3	1,7	0,2
Kapitalrentabilitet ³	Første 3 år	0,5 ***	0,3 **	0,1	0,4 *	0,3 ***
	4-6 år	0,0	-0,1	0,3	0,1	0,1
	7-9 år	-0,4 *	-0,1	0,5	0,2	0,1

1) Gjennomsnittlig årlig forskjell i vekst i den enkelte effektindikator mellom Innovasjon Norges kunder og kontrollgruppen.

2) Øverste og nederste 10 prosent i vekst i kapitalrentabilitet er fjernet før effektestimeringene.

*** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,1

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

Tabell 4.9 Estimert gjennomsnittlig merkest for Innovasjon Norges kunder de første tre årene etter mottatt støtte (i prosentpoeng)¹ etter delmål² og analyseperiode. Alle oppdrag samlet

Effektindikator	Delmål	2006-2009	2010-2013	2014-2017	2018-2021	Alle perioder
Salgsinntekter	Gründer	18,2 ***	13,5 ***	17,5 ***	24,4 ***	17,1 ***
	Etbl. foretak	6,3 ***	7,1 ***	6,7 ***	9,6 ***	6,7 ***
	Alle	8,3 ***	9,3 ***	11,1 ***	10,6 ***	10,3 ***
Verdiskaping	Gründer	21,9 ***	14,1 ***	14,2 ***	23,8 ***	17,4 ***
	Etbl. foretak	4,2 ***	5,9 ***	4,0 ***	5,8 ***	5,3 ***
	Alle	6,0 ***	7,9 ***	8,3 ***	7,1 ***	8,6 ***
Produktivitet	Gründer	6,7 **	3,7 **	11,9 ***	16,4 ***	10,2 ***
	Etbl. foretak	1,9 **	2,0 ***	0,8	3,8 ***	2,0 ***
	Alle	2,3 ***	2,3 ***	3,6 ***	3,9 ***	3,6 ***
Antall årsverk	Gründer	6,6 ***	7,0 ***	5,9 ***	7,2 ***	6,9 ***
	Etbl. foretak	1,0	1,7 ***	3,1 ***	4,9 ***	2,6 ***
	Alle	1,8 ***	3,4 ***	4,1 ***	5,5 ***	4,2 ***
Kapitalrentabilitet ³	Gründer	0,4	-0,3	0,0	0,1	0,5 ***
	Etbl. foretak	0,1	0,2	-0,2	0,3	0,1
	Alle	0,0	0,1	-0,3	-0,1	0,2 **

1) Gjennomsnittlig årlig forskjell i vekst i den enkelte effektindikator mellom Innovasjon Norges kunder og kontrollgruppen.

2) Gründere er kunder som var yngre enn 4 år da støtten ble mottatt. De øvrige er etablerte foretak.

3) Øverste og nederste 10 prosent i vekst i kapitalrentabilitet er fjernet før effektestimeringene.

*** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,1

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

4.2.3 Ulike analyseperioder

Deler porteføljen inn i ulike tidsperioder. Ser på effekten av støtte gitt i periodene 2006-2009, 2010-2013, 2014-2017 og 2018-2021. For de siste årgangene (2020 og 2021) har vi ingen eller svært begrenset data i perioden etter mottatt støtte. Tilsvarende har vi ikke like mye data i perioden før støtte for de første årgangene.

Færre observasjoner gir mindre presise estimater. Standardfeilene er større for perioden 2006-2009 og 2018-2021, sammenliknet med de to analyseperiodene i midten. Forskjeller mellom de ulike analyseperiodene skal derfor tolkes med forsiktighet.

Resultatene antyder en økning i den estimerte gjennomsnittlige mervæksten over tid for flere indikatorer for gründere, og særlig etter satsingen på denne målgruppen i 2015.

Sammenliknet med hele perioden 2003-2021, kan det også se ut til at det er de siste årene som har dratt opp den samlede effekten.

4.2.4 Smalere kontrollgruppe

Med smalere kontrollgruppe mener vi her at vi er strengere i kriteriene for hvilke foretak vi leter etter en kontrollgruppe blant. Vi har her matchet Innovasjon Norges kunder som også har mottatt annen offentlig støtte, med foretak som har mottatt samme støtte, men *ikke* støtte fra Innovasjon Norge. Innovasjon Norges kunder som kun har mottatt støtte fra Innovasjon Norge matches med foretak uten noen form for støtte.

Begrunnelsen for denne «testen» er at en betydelig andel av Innovasjon Norges kunder også har mottatt annen støtte (litt over en tredel av aksjeselska-

Tabell 4.10 Estimert gjennomsnittlig mervækst for Innovasjon Norges kunder de første tre årene etter mottatt støtte (i prosentpoeng)¹ etter oppdrag og delmål². *Smalere kontrollgruppe*

Effektindikator	Delmål	Oppdrag				
		(B) Bank	(D) Distrikt	(I) Innovasjon	(L) Landbruk	Alle
Salgsinntekter	Gründer	9,1 ***	7,8 ***	19,9 ***	14,1 ***	14,1 ***
	Etbl. foretak	7,1 ***	5,5 ***	4,1 ***	4,0 **	5,3 ***
	Alle	6,0 ***	5,7 ***	10,3 ***	8,7 ***	8,1 ***
Verdiskaping	Gründer	8,6 ***	13,6 ***	17,5 ***	12,4 ***	14,9 ***
	Etbl. foretak	7,5 ***	3,5 ***	2,6 **	4,3 ***	4,1 ***
	Alle	7,7 ***	6,1 ***	7,2 ***	7,6 ***	7,1 ***
Produktivitet	Gründer	4,8 **	7,8 ***	12,4 ***	6,9 ***	9,3 ***
	Etbl. foretak	3,6 ***	1,2 **	0,9	1,3	1,6 ***
	Alle	3,9 ***	2,1 ***	3,8 ***	2,7 ***	3,0 ***
Antall årsverk	Gründer	3,8 **	4,1 ***	7,2 ***	3,5 **	5,6 ***
	Etbl. foretak	2,8 ***	1,8 ***	0,9 *	3,4 ***	1,8 ***
	Alle	3,6 ***	2,6 ***	3,4 ***	3,1 ***	3,2 ***
Kapitalrentabilitet ³	Gründer	0,5 **	0,3	-0,2	0,8 **	0,1
	Etbl. foretak	0,0	0,1	0,0	-0,1	0,1
	Alle	0,0	0,0	0,1	0,3	0,0

1) Gjennomsnittlig årlig forskjell i vekst i den enkelte effektindikator mellom Innovasjon Norges kunder og kontrollgruppen.

2) Gründere er kunder som var yngre enn 6 år da støtten ble mottatt. De øvrige er etablerte foretak.

3) Øverste og nederste 10 prosent i vekst i kapitalrentabilitet er fjernet før effektestimeringene.

*** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,1

Kilde: Samfunnsøkonomisk analyse AS

pene med støtte fra Innovasjon Norge i perioden 2003-2021, har mottatt SkatteFUNN²⁷ i løpet av samme periode). Uten å ta høyde for andre former for støtte (her SkatteFUNN), er det mer krevende å hevde at de oppnådde effektene alene er et resultat av Innovasjon Norges innsats (SØA 2017).

I tråd med notasjonen i Cappelen et al. (2015) definerer vi behandlingsgruppen, N_{jrsv}^T , som gruppen av foretak som har mottatt en form for støtte i næringsregion-kohort-SkatteFUNN-cellen, $C(j, r, s, v)$.

Det er vår oppfatning at SkatteFUNN er et rimelig virkemiddel å «kontrollere» for, siden dette er en rettingstiltaksbasert ordning. Det betyr at de fleste virksomheter som driver med forskning- og utviklingsaktivitet søker om dette (skattefradrag for utgifter til forskning og utvikling). Dette kan vi tolke som at de «avslører» at de driver med innovasjon og utvikling, og er på den måten et mer troverdig sammenlik-

ningsgrunnlag for mange av Innovasjon Norges kunder enn virksomheter som ikke har noen form for utviklingsaktivitet. Dette gjelder særlig for mottakere av støtte fra innovasjonsoppdraget. Det er verdt å påpeke at forskning og utvikling på langt nær er et krav for alle virkemidlene til Innovasjon Norge.²⁸

Resultatene viser fortsatt signifikant positiv mervekst for Innovasjon Norges kunder i perioden etter mottatt støtte, men estimatene er noe lavere enn når vi bare sammenlikner med virksomheter uten noen form for annen støtte. Differansen til estimatene i hovedleveransen (se kapittel 4.1.1) er jevnt over størst for nettopp innovasjonsoppdraget.

At estimatene er positive og signifikante kan tolkes som er at Innovasjon Norge bidrar til en økonomisk vekst hos sine kunder, som ellers ikke ville skjedd, også utover den veksten SkatteFUNN bidrar til.

²⁷ SkatteFUNN er det vanligste andre virkemiddelet for Innovasjon Norges kunder, målt i antall mottakere.

²⁸ Innovasjon Norges kunder som ikke har mottatt SkatteFUNN, matches heller ikke med andre virksomheter som har det.

5 Referanser

- Blundell, R., og M. Costa Dias. «Alternative Approaches to Evaluation in Empirical Microeconomics.» *Journal of Human Resources* 44(3), 2009: 565-640.
- Caliendo, Marco, og Sabine Kopeinig. «Some Practical Guidance for the Implementation of Propensity Score Matching.» *Journal of Economics Surveys, Volume 22, Issue 1*, 2008: 31-72.
- Cappelen, Ådne, Erik Fjærli, Diana Iancu, og Arvid Raknerud. *Effect on firm performance of support from Innovation Norway*. Statistisk sentralbyrå, 2015.
- Heckman, James J., Hidehiko Ichimura, og Petra E. Todd. «Matching as an Econometric Evaluation Estimator: Evidence from Evaluating a Job Training Programme.» *The Review of Economic Studies, Vol. 64, No. 4*, 1997: 605-654.
- Innovasjon Norge. «Oppdragsgiverrapport fra Innovasjon Norge 2020.» 2021.
- Karpaty, Patrik, og Roger Bendick. «Foreign Acquisition and Employment Effects in Swedish Manufacturing.» *University of Nottingham Research Paper No. 2007/35*, November 2007.
- Lechner, Michael. «Identification and estimation of causal effects of multiple treatments under the conditional independence assumption.» I *Econometric Evaluation of Labour Market Policies. ZEW Economics Studies, vol 13*, av Michael Lechner og F. (eds) Pfeiffer, 1-18. Heidelberg: Physica, 2001.
- Prop. 1 S (2014-2015) Nærings- og fiskeridepartementet. «For budsjettåret 2015.» 2014.
- Prop. 1 S (2015-2016) Nærings- og fiskeridepartementet. «For budsjettåret 2016.» 2015.
- Rosenbaum, Paul R., og Donald B. Rubin. «The central role of the propensity score in observational studies for causal effects.» *Biometrika, Volume 70, Issue 1*, 1983: 41-55.
- SØA. *Evaluation of Norwegian Innovation Clusters*. Samfunnsøkonomisk analyse AS, 2017.

Vedlegg 1 Kategorisering av virkemidler

Virkemiddel	Departement	Oppdrag
001 - Prosjekter/programmer	LMD	L - Landbruk
002 - Etablererstipend, utviklingsfasen	LMD	L - Landbruk
003 - Etablererstipend, etableringsfasen	LMD	L - Landbruk
004 - Arbeidskraftstøtte, eget arbeid		L - Landbruk
005 - Arbeidskraftstøtte, leid hjelp		L - Landbruk
006 - Bedriftsutviklingstilskudd	LMD	L - Landbruk
007 - Investeringsstilskudd/-lån til tilleggsnæring og driftsbygninger mv.		L - Landbruk
007 - Investeringsstilskudd/-lån til tilleggsnæring og driftsbygninger mv.		L - Landbruk
008 - Tilskudd ved generasjonsskifte, tradisjonelt jord- og hagebruk	LMD	L - Landbruk
009 - Investeringsstilskudd/-lån til kjøp av landbruksareal		L - Landbruk
009 - Investeringsstilskudd/-lån til kjøp av landbruksareal		L - Landbruk
010 - Tilskudd ved generasjonsskifte, tilleggsnæring	LMD	L - Landbruk
011 - Melk- og storfeprogram	LMD	L - Landbruk
013 - Investeringsstilskudd/-lån til tekniske miljøtiltak i driftsbygninger		L - Landbruk
013 - Investeringsstilskudd/-lån til tekniske miljøtiltak i driftsbygninger		L - Landbruk
014 - Tilskudd til grøfting av dyrka mark		L - Landbruk
015 - Tilskudd til tiltak i frukttrefelt		L - Landbruk
019 - Annet, tilleggsnæring	LMD	L - Landbruk
020 - Annet, tradisjonelt jord- og hagebruk	LMD	L - Landbruk
021 - Investeringsstilskudd til tradisjonelt jord- og hagebruk	LMD	L - Landbruk
022 - BU-lån til tradisjonelt jord- og hagebruk		L - Landbruk
023 - Investeringsstilskudd til tilleggsnæring	LMD	L - Landbruk
024 - BU-lån til tilleggsnæring		L - Landbruk
025 - Rentestøtte tilleggsnæring	LMD	L - Landbruk
026 - Rentestøtte tradisjonelt jord- og hagebruk	LMD	L - Landbruk
027 - Lånebeløp for rentestøtte tilleggsnæring, ny	LMD	L - Landbruk
027 - Lånebeløp for rentestøtte tilleggsnæring, ny	LMD	L - Landbruk
028 - Lånebeløp for rentestøtte tradisjonelt jord- og hagebruk, ny	LMD	L - Landbruk
028 - Lånebeløp for rentestøtte tradisjonelt jord- og hagebruk, ny	LMD	L - Landbruk
033 - Produktutvikling		L - Landbruk
040 - Lokalmatprogrammet	LMD	L - Landbruk
041 - Lokalmatprogrammet - vekst	LMD	L - Landbruk
045 - Utviklingsprogram for grønt reiseliv	LMD	L - Landbruk
046 - Utviklingsprogram for frukt og grønt	LMD	L - Landbruk
050 - Bioenergi	LMD	L - Landbruk
055 - Innlandet 2010	LMD	L - Landbruk
090 - Administrasjon under LUF	LMD	L - Landbruk
091 - Inn på tunet	LMD	L - Landbruk
092 - e-sporing	LMD	L - Landbruk
093 - LUF-Konfliktforebyggende jordbruk/reindrift (jordbruk)	LMD	L - Landbruk

110 - Lavrisikolån	NFD	B - Bank
120 - Grunnfinansieringslån - flåte	NFD	B - Bank
130 - Lavrisikolån landbruk - Bygninger og anlegg - Landbruk	NFD	B - Bank
131 - Lavrisikolån landbruk - Bygninger og anlegg - Tilleggsnæringer	NFD	B - Bank
132 - Lavrisikolån landbruk - Bygninger og anlegg - Miljø- og kulturlandskapstiltak	NFD	B - Bank
133 - Lavrisikolån landbruk - Kjøp av landbrukseiendom og tilleggsareal	NFD	B - Bank
134 - Lavrisikolån landbruk - Bolig (nybygg/utbedringer)	NFD	B - Bank
135 - Lavrisikolån til reindrift	NFD	B - Bank
136 - Lavrisikolån landbruk - Landbruksløsøre	NFD	B - Bank
137 - Lavrisikolån landbruk - Næringsformål	NFD	B - Bank
138 - Lavrisikolån landbruk - Næringsformål - tradisjonelt	NFD	B - Bank
139 - Lavrisikolån landbruk - Næringsformål - tilleggsnæring	NFD	B - Bank
200 - Landsdekkende risikolån - Andre lån	NFD	I - Innovasjon
201 - Landsdekkende risikolån - Marin satsing, andre lån	NFD	I - Innovasjon
202 - Landsdekkende risikolån - nyskaping, Omstilling og kapasitetstilpasning i fiskerinæringen	NFD	I - Innovasjon
203 - Landsdekkende risikolån maritim sektor	NFD	I - Innovasjon
205 - Landsdekkende risikolån - Lån med EIF	NFD	I - Innovasjon
210 - Landsdekkende risikolån - Pantelån	NFD	I - Innovasjon
220 - Landsdekkende risikolån - Gjeldsbrevlån	NFD	I - Innovasjon
240 - Landsdekkende risikolån - Ansvarlig lån	NFD	I - Innovasjon
260 - Distriktsrettet låneordning - Ansvarlig lån	KMD	B - Bank
285 - Miljølån, landsdekkende - Andre lån		B - Bank
290 - Likviditetlån fiskerinæringen	FKD	I - Innovasjon
300 - Distriktsrettet risikolån - Andre lån	KMD	D - Distrikt
302 - Distriktsrettede risikolån-Vanylven	KMD	D - Distrikt
310 - Distriktsrettet risikolån - Pantelån	KMD	D - Distrikt
320 - Distriktsrettet risikolån - Gjeldsbrevlån	KMD	D - Distrikt
330 - Distriktsrettet risikolån - Ansvarlig lån	KMD	D - Distrikt
390 - Risikolån landbruk - tradisjonelt jord- og hagebruk	LMD	L - Landbruk
391 - Risikolån landbruk - utviklingstiltak/nye næringer	LMD	L - Landbruk
410 - Garanti, landsdekkende - Investeringer	NFD	I - Innovasjon
420 - Garanti, landsdekkende - Driftskapital	NFD	I - Innovasjon
421 - Garanti, landsdekkende - Driftskapital i fiskerinæringen	FKD	I - Innovasjon
471 - Garanti, distriktsrettet - driftskapital	KMD	D - Distrikt
580 - Finnmark - marin sektor Finnmark - marin sektor	KMD	D - Distrikt
581 - Finnmark - reiseliv, kultur og opplevelser	KMD	D - Distrikt
582 - Finnmark - kompetansemessig infrastruktur/opplæringstiltak	KMD	D - Distrikt
583 - Finnmark - frie midler	KMD	D - Distrikt
584 - RDA kommuner, bedriftsutviklingstilskudd	KMD	D - Distrikt
585 - RDA kommuner, investeringstilskudd	KMD	D - Distrikt

586 - Reiseliv i Nord	KMD	D - Distrikt
603 - Etablering med ny teknologi		I - Innovasjon
606 - FRAM-programmet	NFD	I - Innovasjon
610 - Tilskudd til SMB i sentrale områder - Bedriftsutviklingstilskudd		D - Distrikt
611 - Utviklingstilskudd - Frie midler	NFD	I - Innovasjon
621 - Tilskudd	NFD	I - Innovasjon
622 - Tilskudd	NFD	I - Innovasjon
626 - Betinget tilskudd		I - Innovasjon
627 - Betinget tilskudd		I - Innovasjon
628 - Kultur og næring	NFD	I - Innovasjon
644 - Kvinnesatsingen	NFD	I - Innovasjon
647 - Marin satsing		I - Innovasjon
648 - Innovasjonspiloter	NFD	I - Innovasjon
651 - Prosjektutviklingstilskudd		I - Innovasjon
652 - Entreprenørskapssatsing	NFD	I - Innovasjon
654 - Nasjonale innovasjonsprosjekter	NFD	I - Innovasjon
655 - Designprogram	NFD	I - Innovasjon
659 - Internasjonalisering	NFD	I - Innovasjon
663 - Sektorsatsinger	NFD	I - Innovasjon
664 - Reiselivssatsing innovasjon	NFD	I - Innovasjon
665 - FastTrack-programmet	NFD	I - Innovasjon
666 - Gro-programmet	NFD	I - Innovasjon
667 - Reiselivssatsing innovasjon - Lokal mat	NFD	I - Innovasjon
668 - IN kompetansesenter	NFD	I - Innovasjon
669 - Internasjonal vekst	NFD	I - Innovasjon
670 - Nærskipsfart	NFD	I - Innovasjon
671 - Tilskudd+	NFD	I - Innovasjon
672 - Tilskudd+	NFD	I - Innovasjon
673 - Bedriftsnettverk	NFD	I - Innovasjon
674 - Kvinnesatsing	NFD	I - Innovasjon
675 - Landsdekkende etablerertilskudd	NFD	I - Innovasjon
676 - Omdømmeprogrammet	NFD	D - Distrikt
677 - Entreprenørskap	NFD	I - Innovasjon
679 - IFU-kontrakter maritim sektor	NFD	I - Innovasjon
680 - Utviklingsarbeid	NFD	I - Innovasjon
681 - Oppfinnerstipend	NFD	I - Innovasjon
685 - Tilskudd til maritim utvikling	NFD	I - Innovasjon
686 - Tilskudd til kraftintensiv industri	NFD	I - Innovasjon
687 - Biodrivstoff	NFD	I - Innovasjon
688 - Miljøteknologi	NFD	I - Innovasjon

689 - Miljøteknologiordning	NFD	I - Innovasjon
691 - Kompetanseprogram maritime næringer	NFD	I - Innovasjon
692 - Maritim Utvikling	NFD	I - Innovasjon
695 - Svensk-norsk næringslivssamarbeid	NFD	I - Innovasjon
700 - NyVekst	KMD	D - Distrikt
701 - Investeringskudd	KMD	D - Distrikt
703 - Bedriftsutviklingskudd	KMD	D - Distrikt
707 - Etablering med ny teknologi		I - Innovasjon
718 - Program for verftsindustrien		D - Distrikt
719 - Kvinnesatsingen	KMD	D - Distrikt
720 - Etablerertilskudd	KMD	D - Distrikt
729 - NUMARIO		I - Innovasjon
730 - FRAM-programmet	KMD	I - Innovasjon
740 - NyVekst	KMD	D - Distrikt
742 - Start-pakke Hordaland		I - Innovasjon
743 - Ung-inkubatorstipend	KMD	I - Innovasjon
746 - Kunnskapsintensiv forretningsmessig tjenesteyting		I - Innovasjon
749 - Marin satsing		I - Innovasjon
750 - Etablererstipend, inkubator	KMD	D - Distrikt
752 - FRAM-programmet	KMD	I - Innovasjon
759 - Entreprenørskapssatsing	KMD	D - Distrikt
765 - Bedriftsutviklingskudd	KMD	D - Distrikt
766 - Tilskudd til kommuner		D - Distrikt
769 - Overgang		D - Distrikt
770 - Bedriftsnettverk	KMD	D - Distrikt
771 - Etablerertilskudd	KMD	D - Distrikt
772 - Entreprenørskapssatsing	KMD	D - Distrikt
775 - Kvinnesatsing	KMD	D - Distrikt
777 - Ungdomssatsing	KMD	D - Distrikt
779 - Diverse tiltak	KMD	D - Distrikt
780 - Internasjonalisering	KMD	D - Distrikt
783 - Designprogram	KMD	D - Distrikt
784 - GRO-programmet	KMD	D - Distrikt
785 - IN kompetansesenter	KMD	D - Distrikt
786 - FRAM kultur og næring	KMD	D - Distrikt
787 - Kultur og næring	KMD	D - Distrikt
789 - Reiseliv Buskerud	KMD	D - Distrikt
791 - RDA, investeringstilskudd	KMD	D - Distrikt
792 - RDA, investeringstilskudd	KMD	D - Distrikt
793 - RDA, investeringstilskudd	KMD	D - Distrikt

794 - Vestlandsprogrammet for nye arter	KMD	D - Distrikt
795 - Transportstøtte	KMD	D - Distrikt
796 - Omstilling Arendal/Grimstad	KMD	D - Distrikt
797 - Mobiliseringsfondet for Solør	KMD	D - Distrikt
798 - Troms - Omstilling og nyskaping	KMD	D - Distrikt
801 - Mentortjenesten	KMD	D - Distrikt
802 - Bedriftsnettverk - Ny	NFD	I - Innovasjon
823 - Produktutvikling		L - Landbruk
830 - Tilskudd til konfliktforebyggende tiltak reindrift/jordbruk	LMD	L - Landbruk
840 - Lavrisikolån landbruk - Bygninger og anlegg - Landbruk	NFD	B - Bank
841 - Lavrisikolån landbruk - Bygninger og anlegg - Tilleggsnæringer	NFD	B - Bank
842 - Lavrisikolån landbruk - Bygninger og anlegg - Miljø- og kulturlandskapstiltak	NFD	B - Bank
843 - Lavrisikolån landbruk - Kjøp av landbrukseiendom og tilleggsareal	NFD	B - Bank
844 - Lavrisikolån landbruk - Bolig (nybygg/utbedringer)	NFD	B - Bank
850 - Verdiskapingsprogram for skog	LMD	L - Landbruk
851 - Tresatsingstiltak	LMD	L - Landbruk
852 - Trebasert innovasjonsprogram	LMD	L - Landbruk
853 - Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg	LMD	L - Landbruk
860 - Verdiskapingsprogrammet for reindrift	LMD	L - Landbruk
901 - NUMARIO	Ukj	I - Innovasjon
920 - Marin satsing		I - Innovasjon
921 - Marin satsing - NUMARIO		I - Innovasjon
922 - Marint innovasjonsprogram	FKD	I - Innovasjon
923 - Nyskaping, omstilling og kapasitetstilpasning i fiskerinæringen	Div	I - Innovasjon
930 - Tilskudd til marine næringer		I - Innovasjon
940 - Fjellregionen, investeringstilskudd	Div	D - Distrikt
941 - Fjellregionen, bedriftsutviklingstilskudd	Div	D - Distrikt
943 - Norsk Designråd - isbryterordningen	Div	I - Innovasjon
944 - FRAM kultur og næring	Div	D - Distrikt
945 - Porsangerprosjektet	Div	D - Distrikt
949 - Reiseliv Nord	KMD	D - Distrikt
953 - Treprogrammet	LMD	L - Landbruk
991 - Investeringer distriktsutvikling	KMD	D - Distrikt
992 - Bedriftstilskudd distriktsutvikling	KMD	D - Distrikt
1013 - FoU i treforedlingsindustrien	NFD	I - Innovasjon
1022 - Utviklingstilskudd - Frie midler NCE	NFD	I - Innovasjon
1023 - Vekstordning	LMD	L - Landbruk
1024 - Forpliktende produsentsammenslutninger	LMD	L - Landbruk
1025 - Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv ellers	LMD	L - Landbruk
1026 - Fylkesvise BU-midler Bioenergi	LMD	L - Landbruk

1027 - Næringsrettet utdanning	KMD	D - Distrikt
1028 - Landsdekkende etablerertilskudd - tidlig fase	NFD	I - Innovasjon
1029 - Etablerertilskudd - tidlig fase	KMD	D - Distrikt
1036 - Bioraffineringsprogrammet	KMD	D - Distrikt
1037 - Trebasert innovasjonsprogram 2013	LMD	L - Landbruk
1038 - Skogsflisproduksjon og biovarmeanlegg 2013	LMD	L - Landbruk
1039 - Skogindustri - utviklingsaktiviteter	NFD	I - Innovasjon
1042 - Satsing på Kulturnæringen	NFD	I - Innovasjon
1045 - FKD Bioraffineringsprogrammet	KMD	D - Distrikt
1046 - Tilskudd til marin bioteknologi	NFD	I - Innovasjon
1047 - Marint verdiskapningsprogram II	FKD	I - Innovasjon
1048 - Lavrisikolån landbruk - Næringsformål - tradisjonelt NY	NFD	B - Bank
1049 - Lavrisikolån landbruk - Næringsformål - tilleggsnæring NY	NFD	B - Bank
1050 - Lavrisikolån landbruk - Bolig NY	NFD	B - Bank
1051 - Bioraffineringsprogrammet	LMD	L - Landbruk
1052 - Næringsprogrammet Oppland	KMD	D - Distrikt
1062 - RDA kultur	KMD	D - Distrikt
1065 - Designprogram	NFD	I - Innovasjon
1067 - Innovasjon i reiselivsnæringen	NFD	I - Innovasjon
1069 - Entreprenørskap	NFD	I - Innovasjon
1078 - Bioraffineringsprogrammet	NFD	I - Innovasjon
1079 - Strategisk posisjonering	NFD	I - Innovasjon
1080 - Tilskudd til biogassprosjekter	LMD	I - Innovasjon
1081 - Tilskudd til pre-så Kornfond	NFD	I - Innovasjon
1082 - Lån - pre-så Kornfond	NFD	I - Innovasjon
1083 - Betinget innovasjonslån	NFD	I - Innovasjon
1084 - Landsdekkende innovasjonslån gjeldsbrev	NFD	I - Innovasjon
1085 - Distriktsrettet risikolån - betinget	KMD	D - Distrikt
1086 - Distriktsrettet risikolån med gjeldsbrev	KMD	D - Distrikt
1088 - Utviklingstilskudd Mentor	NFD	I - Innovasjon
1091 - Næringstiltak Svalbard	NFD	I - Innovasjon
1094 - Handlingsprogram næringsutvikling Hordaland	KMD	D - Distrikt
1095 - Landsdekkende innovasjonslån, pant	NFD	I - Innovasjon
1097 - Distriktsrettet risikolån	KMD	D - Distrikt
1099 - Tilskudd til miljøvennlig skipsfart	KLD	I - Innovasjon
1103 - Etablerertilskudd tidligfase	KMD	D - Distrikt
1104 - Etablerertilskudd fase 2	KMD	D - Distrikt
1105 - Investeringsstilskudd	KMD	D - Distrikt
1106 - Bedriftsutviklingstilskudd	KMD	D - Distrikt
1107 - FRAM Strategi og ledelse	KMD	D - Distrikt

1108 - Innovasjonsmiljøer, lokal finansiering	KMD	D - Distrikt
1110 - Rentestøttefond distrikt	KMD	D - Distrikt
1111 - Distriktsrettet risikolån, betinget	KMD	D - Distrikt
1112 - Distriktsrettet risikolån, gjeldsbrev	KMD	D - Distrikt
1113 - Distriktsrettet risikolån, pantelån	KMD	D - Distrikt
1114 - Distriktsrettet risikolån EIF	KMD	D - Distrikt
1115 - Distriktsrettet garanti	KMD	D - Distrikt
1116 - Utviklingstilskudd - Bioraffinering	KMD	D - Distrikt
1117 - Utviklingstilskudd - Mentortjenesten	KMD	D - Distrikt
1118 - Utviklingstilskudd - Regional omstilling	KMD	D - Distrikt
1123 - Bioraffineringsprogrammet	LMD	L - Landbruk
1124 - Landsdekkende oppstartslån	NFD	I - Innovasjon
1125 - Bioøkonomiordningen	NFD	I - Innovasjon
1126 - Landsdekkende innovasjonslån EIF	NFD	I - Innovasjon
1139 - Bedriftsutviklingstilskudd	KMD	D - Distrikt
1140 - Utviklingstilskudd - klyngene som omstillingsmotor	NFD	I - Innovasjon
1141 - Innovasjonspartnerskap	NFD	I - Innovasjon
1142 - Investeringsstilskudd for landbruket	LMD	L - Landbruk
1143 - Bioøkonomiordningen	LMD	L - Landbruk
1145 - Utviklingstilskudd - næringsmiljø og kompetanse	KMD	D - Distrikt
1146 - Utviklingstilskudd - regional omstilling i fylkene	KMD	D - Distrikt
1147 - Fylkeskommunale utviklingsmidler	KMD	D - Distrikt
1150 - Tilskudd til gjødsellager, LMD	LMD	L - Landbruk
1160 - Tilskudd til innovasjonsprosjekter i marine og maritime næringer (Havpilot), NFD	NFD	I - Innovasjon
1161 - Tilskudd til kjøp av mentor for gründere, forsøk, KMD	KMD	D - Distrikt
1162 - Tilskudd til kjøp av mentor for gründere, forsøk, NFD	NFD	I - Innovasjon
1180 - Innovasjonstilskudd Klyngeprogrammet, NCE, NFD	NFD	I - Innovasjon
1184 - Tilskudd til omstilling fra pelsdyrhold, LMD	LMD	L - Landbruk
1185 - Tilskudd til grøntproduksjon, tradisjonelt jord- og hagebruk, LMD	LMD	L - Landbruk
1186 - Tilskudd til grøntproduksjon, tilleggsnæring, LMD	LMD	L - Landbruk
1187 - Tilskudd til enkeltbedrifter i vekstfase 2, utviklingsprogrammet, LMD	LMD	L - Landbruk
1188 - Landsdekkende etablerertilskudd, markedsavklaringsfase, KMD	KMD	D - Distrikt
1189 - Distriktsrettet etablerertilskudd, markedsavklaringsfase, KMD	KMD	D - Distrikt
1190 - Distriktsrettet etablerertilskudd, kommersialiseringsfase, KMD	KMD	D - Distrikt
1191 - Distriktsrettet investeringstilskudd, KMD	KMD	D - Distrikt
1192 - Distriktsrettet bedriftsutviklingstilskudd, KMD	KMD	D - Distrikt
1194 - Tilskudd til bedriftsnettverk, KMD	KMD	D - Distrikt
1195 - Tilskudd til mentor for gründere, KMD	KMD	D - Distrikt
1200 - Tilskudd til mentor for bedrifter med vekstambisjoner, NFD	NFD	I - Innovasjon
1202 - Distriktsrettet risikolån, gjeldsbrev, KMD	KMD	D - Distrikt

1203 - Distriktsrettet risikolån, pantelån, KMD	KMD	D - Distrikt
1204 - Distriktsrettet risikolån, garantert av EIF, KMD	KMD	D - Distrikt
1205 - Distriktsrettet garanti, driftskreditt, KMD	KMD	D - Distrikt
1206 - Landsdekkende garanti for vekstbedrifter EIF	NFD	I - Innovasjon
1209 - Landsdekkende etablerertilskudd, kommersialiseringsfase 2, NFD	NFD	I - Innovasjon
1210 - Innovasjonstilskudd ifb korona	NFD	I - Innovasjon
1211 - Tilskudd til mobilisering for innovasjonsprosjekter i klynger	NFD	I - Innovasjon
1217 - Tilskudd til SMB - Klynger som omstillingsmotor, tiltakspakke, NFD	NFD	I - Innovasjon
1233 - Landsdekkende innovasjonslån for bedrifter i vekstfase	NFD	I - Innovasjon
1232 - Tilskudd til innovasjonsprosjekter - Grønn plattform	NFD	I - Innovasjon

Vedlegg 2 Tabeller

Før matching						
	B - Bank	D - Distrikt	I - Innovasjon	L - Landbruk	Alle oppdrag	Ref.pop.
2003	544	3 051	1 821	492	5 908	125 224
2004	597	3 420	1 980	564	6 561	127 931
2005	637	3 709	2 173	613	7 132	138 250
2006	692	4 005	2 366	697	7 760	156 814
2007	737	4 237	2 560	766	8 300	166 264
2008	771	4 416	2 729	804	8 720	170 969
2009	794	4 511	2 894	837	9 036	172 142
2010	818	4 620	3 021	857	9 316	174 133
2011	841	4 752	3 224	862	9 679	179 050
2012	866	4 947	3 482	908	10 203	192 304
2013	877	5 126	3 812	940	10 755	203 765
2014	898	5 285	4 213	972	11 368	215 089
2015	916	5 427	4 800	994	12 137	226 198
2016	937	5 444	5 456	1 004	12 841	237 701
2017	946	5 382	5 949	1 023	13 300	246 398
2018	936	5 373	6 351	1 039	13 699	258 495
2019	932	5 369	6 671	1 041	14 013	273 421
2020	919	5 356	6 811	1 040	14 126	285 024
2021	883	5 192	6 340	993	13 408	297 972
Etter matching						
	B - Bank	D - Distrikt	I - Innovasjon	L - Landbruk	Alle oppdrag	Ref.pop.
2003	353	1 964	1 135	338	3 790	12 690
2004	394	2 244	1 252	397	4 287	13 845
2005	422	2 472	1 380	436	4 710	15 060
2006	461	2 710	1 536	512	5 219	16 962
2007	498	2 889	1 688	574	5 649	18 264
2008	532	3 031	1 822	607	5 992	19 222
2009	555	3 102	1 948	636	6 241	19 656
2010	574	3 208	2 046	658	6 486	20 020
2011	586	3 323	2 229	664	6 802	20 761
2012	604	3 504	2 447	701	7 256	22 357
2013	617	3 663	2 744	731	7 755	23 953
2014	636	3 803	3 088	758	8 285	25 783
2015	654	3 937	3 590	778	8 959	27 670
2016	678	3 959	4 142	785	9 564	29 502
2017	687	3 912	4 571	797	9 967	30 809
2018	683	3 913	4 922	810	10 328	32 349
2019	686	3 930	5 200	815	10 631	33 602
2020	683	3 939	5 292	811	10 725	33 962
2021	658	3 709	4 891	757	10 015	32 050

Etter matching (etter første år i regnskapsdatabasen)						
	B - Bank	D - Distrikt	I - Innovasjon	L - Landbruk	Alle oppdrag	Ref.pop.
2003	353	1 964	1 135	338	3 790	12 690
2004	45	309	125	61	540	1 628
2005	30	286	144	56	516	1 681
2006	49	298	174	80	601	2 426
2007	46	286	174	74	580	1 930
2008	45	262	174	56	537	1 798
2009	31	182	165	42	420	1 437
2010	32	239	161	41	473	1 473
2011	31	244	225	30	530	1 785
2012	34	314	287	52	687	2 514
2013	26	293	365	52	736	2 595
2014	30	287	430	48	795	2 899
2015	35	280	582	37	934	3 095
2016	36	193	676	29	934	3 128
2017	32	181	622	35	870	3 181
2018	26	178	526	38	768	3 016
2019	18	159	477	24	678	2 708
2020	29	216	398	19	662	2 590
2021		38	22	8	68	476

Note: Angir antall unike foretak inkludert i analysen.

SAMFUNNSØKONOMISK ANALYSE